

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
SREDA
25. MAR.
1992

Letnik XLVI.
Štev. 12 (2647)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 8 šil.

30 tolarjev

P. b. b.

SAK—
Matrei
2:1

Vetrinj—
Bilčovs
1:0

Rizzijeva nagrada
M. Halmer!

Zveza slovenskih organizacij in Slovenska prosvetna zveza sta letošnjo Rizzijev nagrado za vzorne iniciative v prid medkulturnemu sodelovanju namenili novinarki Mariji Halmer. Slavnostna podelitev bo 30. marca ob 19.30 uri v Evropski hiši v Celovcu.

„Aktivno oblikovati multikulturno družbo na Koroškem“

Zveza slovenskih organizacij na Koroškem je pretekli četrtek na tiskovni konferenci v Celovcu predstavila svoj programski osnutek za aktivno oblikovanje multikulture družbe v obliki tez za novo sožitje med manjšino in večino

na Koroškem. Novi program, ki bi pomenil tudi bistveno spremembo dosedanje politike in strukture ZSO, naj bi potrdil izredni programski občni zbor najkasneje ob koncu letošnjega leta, je napovedal predsednik dr. Marjan Sturm.

Teze ZSO za novo sožitje na Koroškem so predstavili člani predsedstva mag. Geli Schellander, dr. Marjan Sturm in Sonja Wakounig.

Občine v Podjuni solidarne z ravenko!

Vse občine v velikovškem okraju so na petkovem posvetu o morebitnem odlagališču jedrskih odpadkov blizu koroške meja izrazile svojo solidarnost z občino Ravne na Koroškem, ki je na seznamu možnih lokacij.

Posveta, ki ga je v mestnem uradu sklical pliberški župan dr. Raimund Grilc skupaj z alpejadransko iniciativo proti jedrski energiji, se je udeležilo veliko število predstavnikov iz Podjune, z ene strani meje pa se je odzval tudi ravenški župan mag. Matjaž Tašič, ki je poudaril, da je občina Ravne pristojne organe v Sloveniji že obvestila, da odločno odklanja vsako razpravo o shranitvi jedrskih odpadkov na ozemlju te občine. Dejstvo, da so na seznamu možnih lokacij tudi kraji v neposredni bližini meje z Avstrijo oz. Koroško, pa je ocenil kot „provokacijsko dejanje“.

Posvet v Pliberku pa ni izvenel le z odločnim „Ne“ za odlagališče ob meji, marveč tudi z zahtevo za takojšnje zapiranje JE v Krškem.

Zaščita koroških Slovencev z multilateralno pogodbo?

Avstrijski zunanji minister dr. Alois Mock je na vprašanje, ali bi bila Avstrija pripravljena zapisati oz. prenesti pravice koroških Slovencev v bilateralno pogodbo s Slovenijo, odgovoril, da se izreka za multilateralno rešitev vprašanja pravic in zaštite narodnostnih skupnosti v srednjeevropskem prostoru.

V razgovoru za naš list ob robu konference Srednjeevropske iniciative (SEI) preteklo soboto v Celovcu, je temu dodal, da je nivo zaštite

oz. pravic manjšin v veliki meri že določen v dokumentih Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi, v charti o manjšinskih jezikih pri Evropskem svetu, v konvenciji o manjšinah, v dodatnem protokolu k evropski konvenciji o človekovih pravicah, ki je nastal na avstrijsko pobudo itd. Katere države naj bi bile podpisnice take multilateralne pogodbe, dr. Mock ni povedal, po vsej verjetnosti pa je pri tem mislil na Avstrijo in njene sosednje

države.

Avstrijski zunanji minister se je s tem predlogom, ki je po njegovem mnenju „izvedljiv v doglednem času“, posredno izrekel proti sklenitvi bilateralnega sporazuma med Avstrijo in Slovenijo, ki bi vseboval tudi zaščito slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem in Štajerskem.

Sklenitev bilateralnega sporazuma je dan poprej v Celovcu namignil slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel, pri tem pa je poudaril,

da se Slovenija s tem ne bi odpovedala določilom 7. člena Avstrijske državne pogodbe. (Preberite razgovor z Ruplom na 7. strani).

Rupel je v zvezi z zaščito oz. manjšinskimi pravicami koroških Slovencev v razgovoru s predstavniki narodnostne skupnosti na predvečer srečanja bivše Heksagonale dejal, da so odnosi med Slovenijo in Avstrijo dosegli stopnjo, ki presega raven dialoga. Menil je, da je zdaj čas, (Dalje na 2. strani)

V Sloveniji še naprej pogajanja o sredinski koaliciji...

Pogajanja o oblikovanju tako imenovane sredinske koalicije, ki naj bi zamenjala Peterletovo vlado, se še zavlačujejo. Tudi zadnji sestanek predsednikov sredinskega bloka v ponedeljek ni prinesel bistvenega napredka, predsednik socialistov Viktor Žakelj je celo menil, „da v tej skupini ne bo soglasja“.

Prihodnji sestanek sredinske koalicije je napovedan za četrtek.

„Kapital požira naš lokal“

S takimi ali podobnimi gesli, ki so jih napisali na steno in na pločnik, so v noči od petka na soboto simpatizerji interkulture gostilne „Pri Joklnu/Bierjokl“ v Celovcu protestirali proti zaprtju priljubljenega lokala v sruči Celovca. Kot je znano, bo ZSZ razširila svojo poslovno stavbo, z gradnjo pa želi začeti z začetkom aprila.

Slika: G. Eggenberger

ZSO intervenirala pri pristojnem ministru Scholtnu

Zveza slovenskih organizacij je v zvezi z razpisom ravnateljskih mest na dvojezičnih ljudskih šolah Šmihel nad Pliberkom, Brdo pri Šmohorju in na ljudski šoli 24 v Celovcu ter z razpisom mesta nadzornika za okraj Velikovec pisмено intervenirala pri pristojnem ministru dr. Rudolfu Scholtnu. V pismu odločno zahteva korekturo razpisa v toliko, da bi vsi kandidati za razpisana mesta morali imeti dvojezično kvalifikacijo.

Vzrok za intervencijo ZSO je odredba deželnega šolskega sveta z dne 13. marca t. l., po kateri v razpisu za zasedbo omenjenih ravnateljskih mest oz. za okrajnega

nadzornika za Velikovec ni zahtevana dvojezična kvalifikacija.

Glede razpisanih ravnateljskih mest na ljudski šoli na Brdu (okraj Šmohor), na ljudski šoli 24 v Celovcu ter na ljudski šoli v Šmihelu nad Pliberkom (okraj Velikovec) ZSO v pismu opozarja, da so omenjene šole v veljavnostnem območju manjšinskega šolstva ter da je na teh šolah tudi dvojezični pouk. „Zaradi tega bi bilo absurdno, če ravnatelj, ki je hkrati pedagoški vodja celotne šole in prva personalna rezerva, ne bi imel dvojezične kvalifikacije,“ je zapisano v pismu ministru Scholtnu. (Dalje na 2. strani)

Neusklajena zunanja politika Slovenije

Zunanja politika Slovenije, predvsem nasproti sosednji Avstriji, je očitno neusklajena. Medtem ko je prva veleposlanica Slovenije v Avstriji dr. Katja Boh v razgovorih z avstrijskimi mediji dejala, da 7. člen Avstrijske državne pogodbe ni izpolnjen, in pri tem konkretno navedla neurejeno vprašanje dvojezičnih napisov ter tudi šolsko ureditev na Koroškem, je novi honorarni konzul Slovenije Celovcu Karel Smolle v intervjuju za koroški ORF stvari postavil precej drugače. Glede dvojezičnih napisov (od 92 jih je postavljenih samo 48! – op. uredništva) je dejal, da to ni vprašanje, „ki bi imelo prednost“, glede šolske ureditve pa je ponovno zagovarjal ločevalni model, ko je dejal, da je bil pri tem dosežen „širok konsenz“. Skratka, Korošcem je hotel sugerirati, da v Sloveniji menijo, da je 7. člen ADP izpolnjen...

VABILO

Zveza koroških partizanov vabi na tradicionalno proslavo ob obletnici smrti narodnega heroja Franca Pasterka-Lenarta in v počastitev vseh soborcev in žrtev fašizma, ki bo v **nedeljo, 5. aprila 1992 ob 11. uri na pokopališču v Železni Kapli**.

Na svečanosti bo govoril predsednik ZSO dr. Marjan Sturm. Kulturni program bo oblikoval domači Lovski pevski zbor.

Prosimo, da se proslave udeležite v čim večjem številu, da se poklonimo žrtvam fašizma.

AKTUALNI RAZGOVOR

z ministrom dr. Dimitrijem Ruplom

„Čas predsodkov je minil!“

Gospod zunanji ministar dr. Rupel, na posvetu s predstavniki koroških Slovencev ste menili, da je sodelovanje med Slovenijo in Avstrijo preseglo stopnjo dialoga ter da je sedaj napočil čas za dogovarjanje tudi glede slovenske manjšine na Koroškem.

O dialogu smo veliko govorili v preteklih letih, ko je že to pomenilo uspeh. Danes gremo lahko dalje, predvsem v zadevah, ki so v obojestransko korist. Prepričan sem, da je Avstrija zainteresirana za dobre odnose s Slovenijo ter da meja med obema državama postane čim bolj odprta.

Za tako sodelovanje je zainteresirana tudi Slovenija, tako da bodo obojestranski interesi pripeljali do sporazuma. Pri tem se ne bo postavilo vprašanje žrtve ene ali druge strani. Ob tem pa bi opozoril tudi na obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih dokumentov ter sedanjega nivoja političnih odnosov v Evropi sploh. Na osnovi dosedanjih razgovorov, ki sem jih imel z zunanjim ministrom Mockom in zveznim kanclerjem Vranitzkim, sodim, da obstaja dobra volja ter da je čas predsodkov minil. Poleg tega ima Slovenija kot samostojna država pri pogovorih in dogovorih sedaj večjo moralno moč in pravico.

Glede manjšinskih pravic naj bi osnova za pogovore ostal 7. člen Avstrijske državne pogodbe?

Treba bo najti primerno izhodišče za začetek, pri čemer sem mnenja, da mora

to biti čim manj sporno in čim bolj nevtrarno. Kar pa zadeva Avstrijsko državno pogodbo, seveda ne mislimo pozabiti nanjo in se odreči nekim določenim ingercam kar zadeva vprašanje slovenske manjšine na Koroškem in Štajerskem. Navsezadnje so to mednarodne obveznosti, ki jih je Avstrija podpisala.

S katerim čim bolj nevtralnim izhodiščem bi pričeli?

Treba je začeti pragmatično. Tu živijo Slovenci, ki imajo določene zahteve in probleme, o katerih smo prav danes govorili in našli nekaj prioritet, kot so to medijska povezanost, kulturne povezave, vprašanje dvojezičnih vrtec, šolstvo, dvojezični napisi, politično zastopstvo itd. Skratka, to so točke, za katere menim, da z njimi začnemo, potem pa bomo argumentirali in iskali ustrezno oporo.

Ivan Lukan

Multilateralna pogodba o zaščiti Slovencev?

(Nadaljevanje s 1. strani)
da se z Avstrijo razpravlja tudi o sklenitvi sporazuma oz. pogodbi, ki bi določila standard zaščite slovenske manjšine v Avstriji.

K Mockovemu predlogu o multilateralni pogodbi Rupel ni dal izjave, menil pa je, da bo to vprašanje v programu razgovora z Mockom na prihodnjem srečanju meseca aprila na Dunaju.

Slovenski zunanji minister pa je vprašanje nacionalnih manjšin sprožil tudi na samem zasedanju bivše Heksagonale v Celovcu. Dejal je, „da je prav Celovec, v katerem živijo tudi Slovenci in v katerem je prisotna tudi slovenska kultura“, zelo primeren kraj, da se tudi v okviru nove Srednjeevropske inia-

tive začne razprava o tem vprašanju.

Avstrijski zunanji minister Mock pa je k temu dodal, da so si bili zunanji ministri nove SEI enotni, da bo ureditev vprašanja nacionalnih manjšin ter človekovih pravic velikega pomena za stabilnost v Evropi. Italijanski zunanji minister Gianni de Michelis je s tem v zvezi menil, da bo prav rešitev manjšinskega vprašanja pogoj za „reintegracijo srednje Evrope“. Poljski zunanji minister Krzysztof Skubiszewski pa je dejal, da konflikti, kakršne danes doživljamo v delih nekdanje Jugoslavije, onemogočajo vsako sodelovanje in proces (re)integracije.

Ivan Lukan

ZSO – Scholten

(Nadaljevanje s 1. strani)

V zvezi z razpisom mesta nadzornika za okraj Velikovec ZSO poudarja, da bi bilo treba za to mesto prav tako zahtevati dvojezično kvalifikacijo, saj gre za okraj, v katerem skoraj ni enojezične šole.

Proti razpisu sta protestirala tudi Narodni svet koroških Slovencev ter Pedagoško združenje dvojezičnih učiteljev, svoje začudenje nad pogoji pa je izrazil tudi vodja

manjšinskošolskega oddelka pri deželnem šolskem svetu Franz Wiegele. Dejal je, da ga ob razpisu nihče ni vprašal za mnenje ter da zagovarja stališče, da naj bi dvojezične šole vodili samo učitelji z dvojezično kvalifikacijo.

Do najnovejšega zapleta v manjšinskem šolstvu je v tiskovni izjavi zavzel stališče tudi socialdemokratski državni poslanec dr. Dieter Antoni. Poudaril je, da je pri tako občutljivem vprašanju treba sprejeti odločitve v konsenzu.

Ustanovljena Slovizza

Pred nekaj dnevi je bilo v Zürichu ustanovljeno slovensko-švicarsko društvo prijateljstva pod imenom Slovizza. Inicijator je švicarski žurnalist Traugott Biedermann. Ta je že pred leti veliko poročal o šolski razpravi na Koroškem, nato pa je intenzivno spremljal slovensko pot v osamosvojitve. Ustanovnega občnega zbora se je udeležil tudi bodoči slovenski veleposlanik v Švici dr. Anton Bebler.

Razveseljivo je, da so se v Slovizzo včlanila vsa zdomska slovenska društva v Švici ter vrsta uglednih Švicarjev. Kulturni spored so oblikovala slovenska kulturna društva v Švici. Maja Haderlap iz Celovca in znani Paul Parin, ki je dorašal v Slovenijo, pa sta brala iz svojih del.

Slovizzo je pozdravil tudi predsednik ZSO dr. Marjan Sturm, ki je ob tej priloiki predstavil tudi nova programska izhodišča ZSO.

Tomaž Ogris: „Narodnostna skupnost naj sama izraža svoje potrebe!“

Predsednik Delovne skupnosti „Avstrijske narodnosti v SPÖ“ v izjavi za tisk ostro kritizira izjave slovenske veleposlanice na Dunaju dr. Katje Bohove ter slovenskega honorarnega konzula v Celovcu Karla Smolleja, češ da oba tekmujeta, kdo naj bi bil boljši pri zahtevanju zaščitnih pravic slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem. Pravi, da ni naloga slovenskih predstavnikov v tujini, da izražajo potrebe slovenske narodnostne skupnosti na Koroškem, „to mora storiti manjšina sama.“

Kot najbolj reprezentativno in delovno telo za slovensko narodnostno skupnost je Ogris ocenil narodnostni svet, Bohovi in Smolleju pa je svetoval, naj oba upoštevata sklepe tega organa. „Dvojezični napisi, šolsko vprašanje, manjšinski mandat v deželnem zboru ter etnična zbornica so sicer teme, ki so konjički določenih grupacij znotraj slovenske narodnostne skupnosti, nikakor pa niso vprašanja, ki zanimajo celotno narodnostno skupnost,“ je dejal Tomaž Ogris.

V zvezi z razpravo o vlogi zaščitnice pa je predsednik DS slovenskih socialdemokratov menil, da je Jugoslavija koroškim Slovincem bolj škodovala kot koristila, „ter da tudi od zaščitnice Slovenije ni kaj dosti pričakovati.“

Slovenijo priznalo že 49 držav!

Minuli teden so neodvisno državo Slovenijo priznale še tri države: Libija, Peru in Japonska. Posebej velik pomen opazovalci pripisujejo priznanju s strani Japonske, ki je že med nedavnim obiskom slovenskega zunanjega ministra Dimitrija Rupla v Tokiu napovedala uradno priznanje takrat, ko se bo spremenilo tudi stališče ZDA. Slovenijo je tako, če štejemo tudi Evropsko skupnost kot celoto, priznalo 50 držav.

Dokaj očitni uspehi slovenske zunanje politike pa niso odvrnili 35 poslancev Demosovega kluba od interpelacije o delu in odgovornosti zunanjega ministra Dimitrija Rupla na zasedanju skupščine Slovenije 19. marca. Leta očitno bolj sodi na notranjepolitično področje, saj so poslance, ki so zvesti Peterle-

tovi vladi, minuli teden še posebej zmotile Ruplova popustljivost v pogajanjih s Hrvaško in pohvalne besede na račun predsednika Milana Kučana. Uradno pa so poslanci zahtevali ugotavljanje njegove odgovornosti zaradi „strateške napake“, ki naj bi jo storil s predlogom vsebine tristranskega sporazuma med Slovenijo, Hrvaško in Italijo, zaradi „pogajalske inferiornosti in nesposobnosti“ pri urejanju problemov meje s Hrvaško, zaradi „škandala“ v zvezi z rangom zastopstva Vatikana v Sloveniji in še zaradi nekaterih drugih zadev.

Glavni odbor Ruplove Demokratske stranke je v posebnem stališču izrazil svoje začudenje nad ravnanjem javnega vprašanja, ki naj ne bi sodilo v noben evropski parlament, saj naj bi šlo zgolj

za poskus diskvalifikacije stranke in njenih članov. O kvalitetnem delu zunajega ministra dr. Rupla pa naj bi dovolj povedala številna mednarodna priznanja.

Glede tristranskega sporazuma SDS poudarja, da ga je podpiral predsednik vlade Peterle, sprejela pa ga je tudi parlamentarna komisija za mednarodne odnose. Kar zadeva urejanje odnosov s Hrvaško, demokrati opozarjajo na zaplete v pomorski komisiji skupščine, ki naj bi preprečili ustanovitev slovenske pogajalske skupine.

Gospoda Millionig in Smolle sta po mnenju Demokratske stranke bolj strankarska gorečnejša kot diplomata, obisk v Milanu pa naj bi ne bil zaseben. Rupel se je namreč tam srečal z De Michelisom.

ZSO: Novo sožitje namesto konfrontacij!

Koroška kot atraktivna multikulturalna družba

PIŠE IVAN LUKAN

To je bila glavna izpoved tiskovne konference Zveze slovenskih organizacij pretekli teden v Celovcu, na kateri so predsednik dr. Marjan Sturm, podpredsednica Sonja Wakounig in članica predsedstva mag. Geli Schellander koroški javnosti predstavili programski osnutek ZSO za novo narodnostno politiko na Koroškem, ki pa je hkrati usmerjena v širši, alpe-jadranski prostor.

„Današnji razvoj v Evropi in tudi v našem ožjem prostoru zahteva tudi jasen odgovor manjšine. Manjšinsko vprašanje in s tem sožitje med večino in manjšino je že in bo tudi v prihodnosti eno centralnih vprašanj, evropska integracija pa bo možna le, če ji bo uspelo premagati nacionalno-državno mišljenje, hkrati pa bo ustvarila in zagotovila kulturni in jezikovni pluralizem in s tem tudi manjšinske in človekove pravice,“ je dejal dr. Sturm.

Za vprašanja manjšinske politike – tudi koroških Slovencev – sta po Sturmovem mnenju možna dva odgovora: prvi je nacionalistična usmeritev politike, kot jo doživljamo ob primeru dogodkov na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini, na Češkem, Slovaškem itd., drugi odgovor pa je multikulturalna koncepcija, ki jo je razvila komisija za človekove pravice pri Evropskem svetu, ki rešitev za premagovanje manjšinskega položaja vidi v večjezičnosti. Skratka: sodoben Evropec bo poleg svoje materinščine in enega svetovnega jezika moral obvladati tudi jezik sosedov.

Prostor Alpe-Jadran

Izzivu evropske integracije Koroška sama ne bo kos, zato bo potrebno širše povezovanje. „Koroški, Sloveniji in Furlaniji-Juljski krajini se ponuja projekt, ki je perspektiven tako na ekonomskem, političnem kot tudi kulturnem področju,“ je dejal predsednik ZSO. Poleg osnov za ekonomsko in socialno sodelovanje pa bo treba ustvariti novo multikulturalno samorazumevanje v vseh delih tega alpe-jadranskega prostora:

Temeljnim družbenim spremembam ter razvoju v Evropi se tudi narodnostne skupnosti oz. manjšine ne bodo mogle izogniti. Treba bo najti nov pristop in novo pojmovanje manjšinske politike, toda ne s predznaki etnične polarizacije, marveč z izhodiščem, da je manjšinsko vprašanje družbeno vprašanje, ki obvezuje tako manjšino kot večino. Demokratična integracija manjšine pa zahteva novo stališče predvsem uradne politike na Koroškem. Prvi pogoj za uresničevanje take vizije pa je neoviran razvoj in podpiranje dvo- in večjezičnosti, ustvarjanje odprte in multikulturalne družbe pa mora presegati koroške meje in neobhodno vključiti celotno alpe-jadransko regijo.

Pogoji za to pa so:

a) razvijanje in pospeševanje dvo- in večjezičnosti (na Koroškem nemško, slovensko in italijansko; v Sloveniji slovensko, nemško in italijansko; v Furlaniji italijansko, nemško in slovensko) s pomočjo vabljenega šolskega sistema;

b) depolitizacija jezikovnega vprašanja (posebej na področju šolstva) in odprava nacionalno priznane pritiska oz. prisile, saj se učenje jezikov ne bi smelo zlorabljati za narodnostno politiko;

c) ustvarjanje prosvetljene, nacionalno neobarvane zgodovinske podobe regije, ki bi odpravila močno prisotno gledanje na zgodovino iz vidika krivde ter medsebojnega obračunavanja. Novo gledanje zgodovine, tudi plebiscita l. 1920 oz. antifašističnega odpora koroških Slovencev v in po drugi svetovni vojni, bi po Sturmovem mnenju tudi na Koroškem privedlo do tega, da bi bili ljudje sposobni konflikte v prihodnosti reševati na miren in demokratičen način, pri čemer bi imelo prednost sožitje;

d) razvijanje in pospeševanje regionalne samozaveesti, ki upošteva tako zgodovinske kot tudi aktualne socialne, ekonomske in kulturne odnose ožje domovine s sosednjimi regijami in ki bi posamezniku omogočala večplastno identiteto.

Sodelovanje z večino

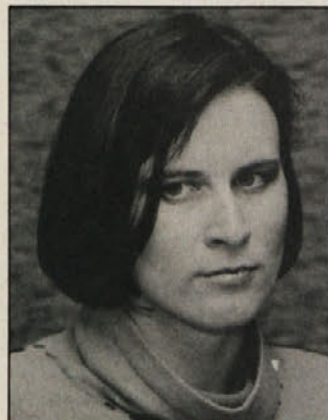
Sturm je v zvezi s predstavljenimi tezami poudaril, da bo razprava o njih potekala najprej v narodnostni skupnosti, ZSO pa želi vanjo vključiti tudi večinski narod. V načrtu pa je tudi razprava preko koroških meja z organizacijami v Sloveniji in Furlaniji.

Dr. Marjan Sturm: „Na začetku težke poti, katere konec niso več narodnostna vprašanja, marveč kulturna in jezikovna mnogovrstnost oz. multikulturalna družba!“

Sonja Wakounig: „Smo na začetku nove politike. Imeti moramo vizije, toda ne nacionalistične!“

Mag. Geli Schellander: „ZSO in njen novi program nikakor nista usmerjena proti EL, zajeti so vsi, ki v političnih strankah želijo prispevati k boljšemu sožitju v deželi.“

Sklep o novem programu ZSO pa bo po mnenju njenega predsednika pripeljal tudi do politično-organizacijskih sprememb, ki bodo tudi večinskemu narodu nudile možnosti sooblikovanja. Konkretna oblika sodelovanja in sooblikovanja še niso jasne, kot možnost pa je Sturm namignil ustanovitev nekakšnega slovensko-nemškega koordinacijskega odbora, kot na Koroškem že obstaja na cerkveni ravni, ali pa sodelovanje z nekakšnim interkulturalnim društvom (npr. Rizzijevo društvo).

Sturm je na tiskovni konferenci odgovoril tudi na aktualna vprašanja, kot na primer glede odnosa ZSO do političnih strank. Dejal je, da uresničitev novega programa ne bi bila skladna s strankarskopoličnim angažmajem, torej bi ZSO morala biti nadstrankarsko organizirana in se izogibati vsem volilno-taktilnim manevrom. Vse večje uveljavljanje in tudi upoštevanje Slovencev v večinskih strankah je predsednik ZSO ocenil pozitivno, hkrati pa je poudaril, da ZSO nikakor ni proti EL, ter da jo uvršča v širok spekter političnih strank, v katerih se udeležujejo Slovenci oz. slovensko govorci.

ZSO in EL

K razpravi o spremembi zakona za volitve v deželni zbor pa je Sturm dodal, da se ZSO ne bi izrekla proti olajšavam, ki bi EL omogočile vstop v deželni zbor, jasno pa je, da narodnostno skupnost ni mogoče istovestiti z narodno stranko, predvsem na Koroškem, ko je dokazano, da večji del koroških Slovencev voli večinske stranke. V zvezi z EL oz. njenim morebitnim predstavnikom v zakonodajnem telesu je tudi izrazil svoje prepričanje, da „samo slovenstvo še dolgo ne pomeni tudi pravilno odločitev“.

Ob zaključku tiskovne konference, v katero sta se aktivno vključili tudi podpredsednica Sonja Wakounig in članica predsedstva mag. Geli Schellander, so vsi trije poudarili, da ZSO želi v prihodnjih mesecih z razpravo in tudi konkretnimi dejanji prispevati k izboljšanju politične klime v deželi.

2. Rizzijeva nagrada urednici Marii Halmer

Prihodnji ponedeljek, 30. marca ob 19.30 uri bosta Zveza slovenskih organizacij na Koroškem in Slovenska prosvetna zveza že drugič podelili Rizzijevo nagrado za vzorne iniciative v prid medkulturnemu sodelovanju. Letošnja nagrajenka je novinarka Maria Halmer, ki se je v svoji uspešni časniškarski karieri kot urednica koroške „Volkszeitung“, kasneje kot glavna urednica „Kärntner Kirchenzeitung“ ter kot članica solidarnostnega komiteja aktivno vključila in solidarisirala z bojem koroških Slovencev za doseg narodnostnih pravic.

Njen angažma ji je povzročil hude težave v poklicu, kot nekateri drugi časničarji je tudi ona morala občutiti „koroško realnost“ oz. nestrpnost ne le bralcev in precejšnjega dela koroške družbe, marveč tudi svojih predstojnikov oz. delodajalcev.

Slavna govornica ob podelitvi 2. Rizzijeve nagrade – prvo so lansko leto prejeli univ. prof. dr. Peter Gsetzner, dr. Robert Saxer in pesnik Helmut Scharf – bosta priznani avstrijski politolog univ. prof. dr. Anton Pelinka in član predsedstva Republike Slovenije akademik Ciril Zlobec. V glasbenem prispevku bosta nastopila Christian Filipič in Janja Kassl.

Vinzenz Rizzi (1816 - 1856) je bil koroški literarni bojevnik za svobodo v predmarčni dobi. Širil je liberalne ideje in se zavzemal za enakopravnost vseh narodov v habsburških deželah. „Ne zatirati ga, ampak naučiti se je treba slovenskega jezika“ – to je bil njegov poziv za ustvarjanje kulture sožitja na Koroškem, ne samo za njegov čas, temveč tudi za prihodnja stoletja; njegova veljanost presega meje koroške dežele, kot nam to dakazujejo evropski zapleti ob nacionalnih vprašanjih današnjih dni.

I.L.

Ustanovljeno trgovsko podjetje LAVA

Trgovsko podjetje Center Celje in Zadruga Pliberk sta ustanovila trgovsko proizvodno podjetje LAVA v mešani lastnini, ki je zgradilo in opremilo nov Nakupovalni center LAVA v Celju. Slavnostna otvoritev novega prodajalnega centra bo v petek, 27. marca.

Na Gradiščanskem nov šolski zakon za manjšine?

Novi zakon za manjšinsko šolstvo na Gradiščanskem, naj bi zamenjal stari deželni manjšinskošolski zakon iz 1937. leta. Prvi osnutek je naletel na dokaj različna mnenja in interpretacije.

Poroča I. Schellander

Ob koncu februarja je deželni šolski svet v Železnem povabil gradiščanske manjšinske organizacije in združenja, da v pogovoru s predstavniki šolskega sveta in ministrstva za pouk predstavijo svoje zamisli o novem zakonskem osnutku za manjšinsko šolstvo na Gradiščanskem, ki ga je pripravil deželni šolski svet.

Osnutek predvideva v primerjavi z doslej veljavnim zakonom poslabšanje, saj konkretno v zvezi z dvojezičnim poukom govori o tem, da so „vse oblike na prosto izbiro, ne proti volji zakonskega zastopnika“. Osnutek tudi ne vsebuje definicije dvojezičnosti, učni cilji prav tako niso definirani. Pomanjklivosti dosedanjega zakona pa bi lahko še naprej omogočale 'lokalno' ali 'šolsko interno' ureditev in interpretacijo dvojezičnega pouka. Ponekod naj bi se že zgodilo, da je tri ure petja tudi veljalo za dvojezični pouk. Ta pouk je bil doslej v prvi vrsti odvisen od (dobrih ali slabih) učnih načrtov učiteljev, ki so bili za svoje delo odgovorni (dostikrat preveč prizanesljivemu) šolskemu nadzorstvu, ne pa kakršnikoli šolskozakonskim določilom ali smernicam.

S tem nastaja vtis, da hočejo gradiščanske šolske oblasti in odgovorni politiki po koroškem zgledu izdelati nov šolski zakon, iz katerega naj bi bile izključene predvsem vsebine starega zakona, prav tako pa naj bi ostal zaprt pred novimi standardi manjšinske zaščite. Deželni gradiščanski manjšinskošolski zakon iz 1937. leta predvideva za nemško-hrvaški dvojezični pouk tri kategorije: obvezni pouk hrvaščine (in nemščino kot predmet) v občinah z nad 70 odstotki hrvaškega prebivalstva; obvezni dvojezični pouk na področjih, kjer je med 30 in 70 odstotkov hrvaškega prebivalstva; pouk v nemškem ter po svobodnem pre-

udarku (učitelja, šolskih oblasti) tudi deloma v hrvaškem jeziku.

Po oceni predstavnikov gradiščanskih Hrvatov v večini narodnostno mešanih krajev živi še nad 70 odstotkov Hrvatov. V praksi kajpada redkokje izvajajo pouk tako, kot je definiran v zakonskem tekstu, vendar zadeve očitno mnogokrat rešujejo po načelu 'volk sit – koza cela!'.

Stališča in (neuradna) menja posameznih političnih dejavnikov v zvezi z načrtovanimi zakonskimi spremembami so zelo različna in v nekaterih primerih v glavnem povezana z interesi teh skupin.

Tako na primer Konferenca socialističnih županov in podžupanov, ki so ji gradiščansko-hrvaške organizacije vedno očitale asimilantstvo in protimanjšinsko usmerjenost, vztraja na tem, da bi obveljal manjšinski šolski zakon v dosednji obliki, brez sprememb in z določili o obveznem dvojezičnem pouku. Menda so pri tem v ozadju interesi dvojezičnih učiteljev iz vrst konference, ki bi bili v primeru zakonskih sprememb finančno na slabšem. Ostala gradiščanska SPÖ je za črtanje obveznega pouka in za načelo prijave, v kolikor posamezne funkcije sploh zanima problematika dvojezičnega šolstva.

Gradiščansko-hrvaško kulturno društvo (HGKD) je – tako kot gradiščanska ljudska stranka – za obnovo zakona; obvezni pouk naj bi nadomestilo načelo odjave od dvojezičnega pouka, ki meri na že znani koroški notranjemanjšinski selekcijski princip 'naši tu – oni tam' ter argument, da bi vsaj za tako odrejene 'ta gvišne' otroke obstajala izhodišča za kvalitetnejši pouk v materinščini. Hrvatski akademski klub (HAK) pa se je izrekel proti črtanju zakonskih določil o obveznem dvojezičnem pouku, hkrati pa naj bi po njegovih predstavah morali biti v zakonu vsebovani standardi pouka in učnih ciljev.

Manjšinsko leto 1993

Avstrijska zvezna vlada bi leto 1993 razglasila lahko za manjšinsko leto. Za to bi zadostoval sklep ministrskega sveta. Upoštevanje naj bi bile vse narodne in socialne manjšine ter obrobne skupine. Manjšinske organizacije bodo s tem v zvezi kontaktirane in naj vložijo tozadevne predloge in projekte.

To so zaenkrat izhodišča

iniciativne skupine za manjšinsko leto 1993, katere predstavniki (pobudniki iniciative so Ursula Hemetek, poslanka Terezija Stoisits, predstavnik novih manjšin Haydar Sari, predstavnik HOSI Hans P. Schatz) so o tem projektu poročali na informacijski prireditvi v republikanskem klubu 'Nova Avstrija' na Dunaju, ki je bila 20. jan.

HEUTE IM

Die Seite
für unsere deutschsprachigen Leser/innen

SLOVENSKI VESTNIK

Mock: Multilateraler Vertrag zum Schutz der Minderheiten

Der österreichische Außenminister Dr. Alois Mock sprach sich am Rande des Außenministertreffens der Zentraleuropäischen Initiative (vormals Hexagonale) vergangenen Samstag in Klagenfurt/Celovec dafür aus, den Schutz bzw. die Rechte der Minderheiten im mitteleuropäischen Raum in einem multilateralen Vertrag festzuschreiben.

Mock betonte dazu in einem Gespräch mit dem Slovenski vestnik, daß ein derartiger Vertrag auf den Dokumenten der KSZE, der Charta der Minderheitensprachen des Europarates, der Konvention über Minderheiten, sowie dem Zusatzprotokoll zur europäischen Konvention über Menschenrechte, welches von Österreich initiiert wurde, basieren müßte.

Der österreichische Außenminister sprach sich damit indirekt gegen einen bilateralen Vertrag zwischen

Österreich und Slowenien aus, in welchem auch der Schutz und die Rechte der slowenischen Minderheit in Kärnten und der Steiermark verankert wären. Gespräche über einen derartigen bilateralen Vertrag hatte der slowenische Außenminister Dr. Dimitrij Rupel in einem Gespräch mit Vertretern der Kärntner Slowenenorganisationen am Freitagabend in Klagenfurt/Celovec angekündigt. Noch im April soll es zu einem Treffen Mock – Rupel in Wien kommen.

Im Rahmen des ZEI-Treffens in Klagenfurt wurde vom slowenischen Außenminister die Einrichtung einer Arbeitsgruppe für Minderheitenfragen initiiert. Außenminister Mock betonte, daß man sich in der ZEI darüber einig sei, daß gerade Lösungen in diesem Bereich eine wichtige Rolle für die Stabilität eines künftigen Europas bilden werden.

Leiterbesetzungen: Intervention des Zentralverbandes bei Unterrichtsminister Dr. Scholten

Der Zentralverband slowenischer Organisationen/Zveza slovenskih organizacij na Koroškem hat bei Bundesminister Dr. Rudolf Scholten hinsichtlich der Ausschreibung von Schulleiterstellen an zweisprachigen Schulen sowie der Ausschreibung der Planstelle des Bezirksschulinspektors für den Bezirk Völkermarkt/Velikovec interveniert und die Korrektur der Ausschreibung verlangt.

Im Verordnungsblatt des Landesrates für Kärnten vom 13. März 1992 war für die Leiterstellen an den zweisprachigen Volksschulen in Egg/Brdo, St. Michael/Bleiburg/Šmihel nad Pliberkom sowie für die öffentliche zweisprachige Volksschule 24 in Klagenfurt/Celovec keine zweisprachige Qualifikation ausgeschrieben worden. Auch für die Planstelle eines Bezirksschulinspektors im

zweisprachigen Bezirks Völkermarkt war eine zweisprachige Qualifikation nicht ausgeschrieben.

Gedenkfeier

Der Verband ausgesiedelter Slowenen/Zveza slovenskih izseljencev veranstaltet am Sonntag, dem 12. April im Konzerthaus in Klagenfurt/Celovec eine Gedenkfeier zum 50. Jahrestag der gewaltsamen Aussiedlung von fast 200 slowenischen Familien durch das Nazi-Regime. Zwei Tage später, am 14. April 1992, findet in der Pfarrkirche Maria Elend/Podgorje ein Gedenkgottesdienst für die verstorbenen Ausgesiedelten statt.

**Werden auch
Sie Abonnent!**

EL-Protest gegen Atommülldeponie

Die Einheitsliste/Enotna lista protestierte in einem Schreiben an Sloweniens Energieminister Dr. Miha Tomšič gegen die mögliche Errichtung von Atommülldeponien in Grenznähe zu Kärnten bzw. Bleiburg/Pliberk (Zgornja Jamnica, Otiški vrh). Die Einheitsliste/Enotna lista forderte gleichzeitig die sofortige Einstellung dieser Pläne und den Ausstieg der Republik Slowenien aus der Atomenergie. Sollte das slowenische Energieministerium von seinen Plänen nicht abweichen, werde die EL mit ihren

Gemeinderäten alle Möglichkeiten des Protests wahrnehmen und die Kärntner Bevölkerung auf die Atomgefahren aufmerksam machen, betonte der Vorsitzende der EL, Andrej Wakounig.

Die Enotna lista habe den eventuell betroffenen Nachbargemeinden in Slowenien (Dravograd, Slovenj Gradec und Ravne) ihre vollste Unterstützung bei allen Protestaktionen gegen die Atommülllager zugesagt, heißt es in einer Presseausendung der EL.

T. Ogris: Slowenische Volksgruppe formuliert Bedürfnisse selbst!

„Anscheinend wetteifern die neuen diplomatischen Vertreter der Republik Slowenien anlässlich ihrer Vorstellungsauftritte, wer kräftiger 'Schutzbestimmungen' für die slowenische Volksgruppe in Kärnten einfordern kann“, kritisierte der Vorsitzende der ARGE Österreichische Volksgruppen in der SPÖ Tomaž Ogris. Den Kärntner Slowenen habe eine Schutzmacht Jugoslawien mehr Nachteile als Vorteile eingebracht und allzuviel dürfe man sich von einer Schutzmacht Slowenien auch nicht erwarten.

Es sei auch nicht die Aufgabe der slowenischen Auslandsvertreter, Bedürfnisse der slowenischen Volksgruppe in Kärnten zu formulieren. „Das muß die Volksgruppe schon selbst tun“, meinte Ogris in einer Presseausendung.

Das derzeit wirklich repräsentative und arbeitsfähige Gremium für die slowenische Volksgruppe in Kärnten sei der Volksgruppenbeirat. „Karel Smolle und Katja Boh wären gut beraten, sich bei ihren scheinbar unvermeidlichen Schutzmachallüren an den gültigen Beschlüsse dieser Einrichtung zu orientieren. Ortstafeln, die Schulfrage, Minderheitenmandat und Volksgruppenkammer sind zwar Themen, die von bestimmten Gruppierungen als Steckenpferd geritten werden, die gesamte Volksgruppe bewegen diese Fragen jedoch keineswegs“, betont der Vorsitzende der ARGE

Kulturgeschichte auf Postkarten

Urlaubsprospekten, Ansichtskarten und Plakaten ist meist kein allzu langes Leben beschieden. Wen wundert dies in einer Zeit, in der die immer schnellere Produktion von Neuem die Entwertung des Alten voraussetzt.

Seit über 15 Jahren macht sich jedoch eine neue kulturgeschichtliche Sensibilität für den „Kultur Müll“ der Jahrhundertwende bemerkbar. Die touristischen Selbstdarstellungen in Prospekten, auf Plakaten und Postkarten werden zwischenzeitlich als wertvolle Dokumente – als wichtige bildliche und schriftliche Zeitzeugen betrachtet. Am vergangenen Mittwoch wurde im Wintergarten des Casinos eine Ausstellung von Dr. Helge Glawitschnig eröffnet, in deren Rahmen alte Motive aus Velden/Vrba beginnend mit einer Speisekarte aus dem Jahr 1892 – bis zum 2. Weltkrieg ausgestellt sind und die dem Betrachter die unterschiedlichsten Einblicke in die Dynamik des Fremdenverkehrs in diesem Ort eröffnen. Zum ersten Mal wird die Postkartenwerbung für Velden in ihrer historischen Entwicklung anschaulich gemacht: das Bildmaterial dokumentiert hiermit die eigentliche Kulturgeschichte des Tourismus.

Zentralverband (ZSO) präsentierte seine Thesen für ein neues Zusammenleben zwischen Minderheit und Mehrheit in Kärnten

Für die aktive Gestaltung der multikulturellen Gesellschaft

Zentrale Aussage des neuen ZSO-Programmes: Für das Zusammenleben sind sowohl die Minderheit wie auch die Mehrheit bzw. alle politischen Kräfte im Lande verantwortlich. Die Voraussetzung für eine multikulturelle Alpen-Adria-Region ist neben der ökonomischen und sozialen Kooperation ein neues multikulturelles Selbstverständnis, welches über die Entwicklung und Förderung der Zwei- und Mehrsprachigkeit (in Kärnten deutsch, slowenisch, italienisch), die Entpolitisierung der Sprachenfrage, die Aufhebung des nationalen Bekenntniszwanges, ein offenes integrierendes Schulwesen, die Entwicklung eines aufgeklärten, nicht national eingeeengten Geschichtsbildes, sowie die Entwicklung eines regionalen Bewußtseins erreicht werden soll.

Dr. Marjan Sturm führte im Rahmen der Pressekonferenz aus:

„In Europa und auch in anderen Teilen der Welt erleben wir zunehmend intensivere Beziehungen im alltäglichen Leben der Menschen. Die ökonomische und soziale Integration, allseitige Migrationsbewegungen und die ganze Welt umspannende Informations- und Kommunikationsflüsse werfen die Fragen nach dem Zusammenleben der Nationen, Nationalitäten und Minderheiten in einem weltweiten Maßstab auf. Gleichzeitig sind wir Zeugen eines dazu im Widerspruch stehenden Aufschwungs des Nationalismus und wachsender Fremdenfeindlichkeit in Ost und West.

Diese Entwicklungen haben auch Auswirkungen auf unseren engeren Raum. Das Zusammenleben der Volksgruppen in Kärnten muß im Lichte dieser neueren Entwicklungen kritisch beleuchtet werden.

Daher wurde im Zentralverband slowenischer Organisationen in den vergangenen Monaten eine grundsätzliche Diskussion über ein modernes politisches Programm für das Zusammenleben in Kärnten geführt, das diesen Entwicklungen Rechnung zu tragen versucht.

Europäische Integration

Die Integration im weltweiten Maßstab ist ein objektiver Prozeß, der sich in zahlreichen Modellen der wirtschaftlichen, gesellschaftlichen und politischen Zusammenarbeit von Regio-

nen, Staaten, Kontinenten und in verschiedenen Weltorganisationen widerspiegelt. Vom Standpunkt des Zusammenlebens der Völker ist dieser Prozeß nur mittels Überwindung des nationalstaatlichen Denkens und der mit ihm verbundenen Verirrungen des Nationalismus und Zentralismus denkbar. Der Weg einer friedlichen, freien, demokratischen und selbstbestimmten europäischen Einigung orientiert sich auf folgende Ziele:

a) grenzüberschreitende Zusammenarbeit auf lokaler, regionaler und staatlicher Ebene;

b) gemeinsame Staatlichkeit mehrerer Nationalitäten, Nationen und Minderheiten und gleichzeitige Herausbildung demokratischer föderaler oder konföderaler überstaatlicher Strukturen;

c) kultureller und sprachlicher Pluralismus, Wahrung der Menschen- und Minderheitenrechte.

Der europäische Integrationsprozeß verläuft widerspruchsvoll. Unterschiedliche Interessen ökonomischer, sozialer und staatlicher Art treffen aufeinander. Neue gesellschaftliche Widersprüche sind das Ergebnis ungleichmäßiger, asymmetrischer Integration. Soziales und „nationales“ Konfliktpotential läßt sich auf.

Der Weg in ein vereintes Europa kann nur unter Beachtung der sozialen und Menschenrechte und in gleichberechtigter, niemanden überrollender inter- und überregionaler Zusammenarbeit erfolgen. Diese Art der Zusammenarbeit ist auch die Grundlage für eine neue Kultur des Zusammenlebens von Minderheiten und Mehrheiten. Eine derartige symmetrische Integration hat den demokratischen Konsens, die Übereinstimmung breiter gesellschaftlicher Schichten, unterschiedlicher Sprach- und Volksgruppen zur Voraussetzung. Eine neue Kultur des Zusammenlebens verpflichtet gleichermaßen Mehrheiten wie Minderheiten. Für Kärnten ergeben sich aus der Sicht des

europäischen Integrationsprozesses neben vielen Problemen auch neue Chancen, in jedem Fall jedoch große Herausforderungen.

Multikulturelle Region Alpen-Adria

Dieser Herausforderung wird Kärnten – allein auf sich gestellt – nicht gewachsen sein. Aber auch ein Rückzug aus der europäischen Integration, z.B. unter dem Schlagwort Freistaat oder anderer lokal bzw. national begrenzter politischer Konzeptionen hat keine Aussicht auf Erfolg. Im europäischen politischen Maßstab haben nur solche Regionen wirtschaftlich, politisch und kulturell eine Überlebenschance, die einige Millionen Menschen umfassen werden. In der Regel sind diese Regionen ethnisch bzw. sprachlich und kulturell nicht homogen. Zu einer ökonomisch erfolgreichen und kulturell attraktiven, weil vielfältigen Region könnte sich der Alpen-Adria Raum entwickeln.

Voraussetzung dafür ist neben ökonomischen und sozialen Kooperationen auch ein neues multikulturelles Selbstverständnis in allen Teilen der Region:

Entwicklung und Förderung der Zwei- und Mehrsprachigkeit (Erlernung der Nachbarsprachen) d.h. in Kärnten deutsch, slowenisch, italienisch u.a. in Slowenien slowenisch, italienisch, deutsch und in Friaul italienisch, deutsch, slowenisch.

Entpolitisierung der Sprachenfrage insbesondere im Schulwesen, Aufhebung des nationalen Bekenntniszwanges und -druckes. Sprachenerwerb darf nicht zur Volkstumspolitik mißbraucht werden. Freier Zugang zur interkulturellen Erziehung in einem offenen, integrierten Schulwesen muß gewährleistet werden.

Entwicklung eines aufgeklärten, nicht national eingeeengten Geschichtsbildes. Es geht weder darum, die Schuld für geschichtliche Konflikte gegenseitig aufzu-

rechnen, noch darum, sich eine nationale Rechtfertigungsgeschichte bzw. Mythologie zu konstruieren. Die Geschichtsaufarbeitung in unserem Raum und in der Region soll vielmehr das Verständnis dafür wecken, warum in bestimmten Perioden (beispielsweise die Volksabstimmung oder Nationalsozialismus und Widerstand), die Geschichte nicht anders verlaufen ist. Darauf aufbauend sollte ein neues Selbstverständnis entwickelt werden, das die Menschen befähigt, Konflikte und Widersprüche in Zukunft mit friedlichen und demokratischen Mitteln auszutragen und vorrangig das Zusammenleben im Auge zu behalten.

Die Entwicklung eines regionalen Bewußtseins muß gefördert werden. Dieses Bewußtsein hat sowohl die historischen als auch die aktuellen sozialen, wirtschaftlichen und kulturellen Beziehungen unserer engeren Heimat mit den benachbarten Regionen zu berücksichtigen. Daraus entwickelt sich eine offene und vielschichtige Identität, die es jeder und jedem Einzelnen ermöglicht, kulturell zwischen der engeren Heimat und einem breiteren Raum zu pendeln, für den die Verflechtung von Nationen, Sprachen und Kulturen charakteristisch ist.

Eine offene und multikulturelle Gesellschaft in Kärnten.

Ein neues Verständnis von Minderheitenpolitik ist notwendig. Diese darf nicht unter den Vorzeichen der ethnischen Polarisierung bzw. der Volkstumspolitik entwickelt werden. Fragen der Minderheiten sind gesamtgesellschaftliche Fragen und betreffen daher Minderheit wie Mehrheit. Eine demokratische Integration der Minderheit erfordert von der Politik in Kärnten eine grundsätzliche Umdenken. Die Entwicklung und Förderung der Zweisprachigkeit auf allen Ebenen des gesellschaftlichen Lebens muß zu einem Anliegen der Landespolitik werden.

Der ZSO lädt alle Interessierten, gesellschaftliche, politische und kulturelle Organisationen zu einer offenen Diskussion über ein neues Verständnis von Minderheitenpolitik bzw. über eine neue Kultur des Zusammenlebens in unserem Land ein. Von einer solchen öffentlichen Diskussion erwarten wir uns wichtige positive Impulse für die künftige Gestaltung der Politik in Kärnten.

2. Rizzi-Preis an Journalistin Maria Halmer

Der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten und der Slowenische Kulturverband verliehen den diesjährigen Vinzenz-Rizzi-Preis für zukunftsweisende Initiativen auf dem Gebiet der interkulturellen Verständigung an die Journalistin Maria Halmer.

Die Preisträgerin war schon als Redakteurin der (inzwischen eingestellten) Kärntner „Volkszeitung“ und später als Leiterin der „Kärntner Kirchenzeitung“ für die Anliegen der Kärntner Slowenen eingetreten. Sie mußte ihre Solidarität und ihr Engagement – wie einige andere Journalisten, die sich in gleicher Weise für die Rechte der Kärntner Slowenen exponierten – mit öffentlichen Anfeindungen und auch persönlichen Nachteilen bezahlen, d. h. die „Kärntner Realität“ der Siebziger- und Achziger-Jahre mit dem ausgeprägten Klima der Intoleranz zur Kenntnis nehmen.

Maria Halmer, heute Herausgeberin der zweisprachigen Wochenzeitung „Tango“, wird der Preis am 30. März um 19.30 Uhr im Europahaus in Klagenfurt/Celovec überreicht werden. Die Laudatio halten der Innsbrucker Universitätsprofessor Dr. Anton Pelinka und das Mitglied des Staatspräsidiums der Republik Slowenien Ciril Zlobec.

Sonnenzug 1992 fährt nach Slowenien

Der internationale Sonnenzug für einsame und bedürftige Menschen mit körperlicher Behinderung wird heuer vom 28. bis 31. Mai nach Slowenien an das Meer gefahren. Der Präsident der Republik Slowenien, Milan Kučan, der kürzlich eine Delegation des Sonnenzugskomitees empfing, hat den Ehrenschild über diese völkerverbindende Aktion in seinem Land übernommen. Auch der Erzbischof von Ljubljana, Metropolit Msgr. Alojzij Šuštar, der die Delegation herzlich willkommen hieß, läßt dieser Aktion der Nächstenliebe seine volle Unterstützung angedeihen.

Mednarodni sončni vlak za osamljene in pomoči potrebne, telesno prizadete ljudi bo letos (28. do 31. maj) peljal na slovensko obalo. Predsednik slovenskega predsedstva Milan Kučan in ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar sta s tem v zvezi pred kratkim sprejela delegacijo komiteja sončnega vlaka in akcijo podprla. Kučan je celo prevzel častno pokroviteljstvo.

Sončni vlak bo peljal v Slovenijo

Ker je prispevek v višini 2000 šilingov za mnoge interese previsok, prosi komite sončnega vlaka za prispevke na konto 7.012.800 pri Raiffeisenbank Wien, geslo „Sonnenzug“ ali na konto 3.076.000 pri PSK, pod istim geslom.

Interesenti za sončni vlak 1992 naj se prijavijo na naslov: Sonnenzugskomitee, Floragasse 4/1/2, 1040 Wien/Dunaj.

Seminar za priče časa v Salzburgu

Tudi letos, tokrat že osmič, je Zvezno ministrstvo za pouk in umetnost priredilo seminar za priče časa, ki pri zgodovinskem pouku na šolah s svojimi pričevanji osvetljujejo in dopolnjujejo dogajanja in lastna doživetja iz polpretekle zgodovine. Posledice skopo obdelane in zdaleč ne premagane preteklosti, nekako od prve do končane druge svetovne vojne so prav sedaj občutne v vse bolj porajajočih se nacionalističnih, desnookstremističnih in tudi neonacističnih pojavih, pretežno v vrstah mlade generacije. Določeni včerajšnji krogi izkoriščajo nevednost in nepoznavanje zgodovinskih dejstev pri mladih za širjenje svojih idej, ki so že pred dobre pol stoletja povzročile nepopisno gorje po vsem svetu in terjale ogromno število človeških žrtev. Tudi koroški Slovenci so k temu prispevali svoj visoki krvni delež, a žal se mnogi tega premalo zavedajo.

Tematika teh seminarjev se

v prvi vrsti oslanja na najbolj aktualna vprašanja današnjega časa, ki naj bi referentom na šolah pomagala na kar najbolj prepričljiv način usklajevati svoje izkušnje iz preteklosti s kvarnimi vplivi podtalnega, deloma tudi že javnega delovanja nedemokratskih in avtoritarnih sil. Razveseljivo je zaznati tudi vse večje zanimanje pedagogov, delno tudi učencev za ta seminar, saj priče časa lahko opravljajo svoje poslanstvo le na njihovo pobudo oz. njihovo prizadevanje. Kljub uradnim odlokom ministrstva se vodstva šol le poredko poslužujejo te možnosti in tako ostaja iniciativa pretežno v rokah pedagogov, predvsem zgodovinarjev ali šolarjev samih, preko njihovega zastopstva.

Letošnjega seminarja v Salzburgu se je od 8. do 12. t. m. udeležilo nad 90 prizadevnih sodelavcev, po večini seveda prič časa iz vseh zveznih dežel. Vsebina je bila dokaj obširna – od jugoslovanske problematike, one splošne v novi Evropi, v povezavi s povratkom nacionalizma, antisemitizma; odpora, sovražnosti in predsodkov do tujcev, bodisi beguncev ali tujskih delavcev, izvemšišev turistov. Teme so osvetljevali univ. prof. dr. Helmut Konrad, univ. prof. dr. Anton Pelinka ter mag. Dilek Cinar, turške narodnosti. O spominskih ustanovah nekdanjih koncentracijskih taborišč v novi Evropi ter o aktualni diskusiji o žrtvah v taborišču Auschwitz sta poročala znani publicist in pripornik tega taborišča Hermann Langbein ter Barbara Kühn iz nekdanje Vzhodne Nemčije. Psihologijo današnje mladine je orisala univ. doc. dr. Bernhard Rathmayr. Izredno kvalitetnim referatom je vselej sledila

Franc Černut je sodeloval na seminarju prič časa.

živahna diskusija, ki je dopolnjevala znanstveno obdelavo oz. razčistila nejasnosti, ki so se pojavile pri tem ali onem udeležencu. Predvsem pa je pedagogom omogočila, da se поблиže spoznajo z dotlej nepoznano snovjo, saj je povojna šola (učni načrti) v bistvu negirala vso polpreteklo zgodovino, sploh pa se je izmikala soočenju z nacional-socialistično dobo.

Prednost teh seminarjev je nedvomno tudi v tem, da se poglavja, ki jih ni mogoče razčistiti v rednem programu, lahko obdelajo v ožjem krogu, v medsebojnem pogovoru. V večernih urah so bile še filmske predstave, vsebinsko zajete iz zloglasne nacistične dobe.

Te seminarje redno obiskujejo tudi naši rojaki, nekdanje žrtve, zgodovinarji in učitelji, vendarle v nezadostnem številu. Medtem ko imajo pedagogi deloma težave s predstojnimi šolskimi oblastmi, se vrste bivših partizanov, izseljencev ter pripornikov že močno redčijo. Nasploh pa je na koroških šolah še preveč predsodkov, da bi obravnavali še danes zelo košljivo tematiko križevega pota slovenskega življa. Prav tu pa bi odkrit razgovor z mladino, z učiteljstvom lahko precej prispeval k boljšemu medsebojnemu razumevanju in odstranil kup predsodkov, ki izvirajo iz nepoznavanja sosedov, njegovih okoliščin in ne nazadnje njegove zgodovine.

„FPÖ“ in Club 2

Pred kratkim je ORF namenil razpravo v Clubu 2 svobodnjaški stranki oz. zloglasnim izjavam nekaterih njenih funkcionarjev. Iz koroškega vidika je zbudilo v oči, da se je predstavnik svobodnjaške stranke hvalil s tem, češ da je njen predsednik Haider uredil in pomiril odnose s slovensko narodno skupnostjo. Ugovor diskutanta, da je le razcepil narodno skupnost, je taisti predstavnik svobodnjakov „razveljavil“ s tem, da so pripadniki Zveze slovenskih organizacij „komunisti“, s katerimi se že tako ni treba pogovarjati.

Logika svobodnjakov je jasna: tisti, ki ne sadi lipe in hrasta, tisti, ki se upira nemškonacionalni politiki, tisti, ki ne naseda prozornim Haiderjevim nakanam, mora biti „komunist“.

Zveza slovenskih organizacij bo take Haiderjeve „kvalifikacije“ preživela. Zastavlja pa se vprašanje, kaj si bodo o koroških Slovencih oz. o tistih Slovencih, ki so pri Haiderju tako pozitivno zapisani, mislili tisti Avstrijci, ki so se leta in leta prizadevali za pravice koroških Slovencev in zaradi tega morda tudi osebno imeli negativne posledice?

Zaveznistvo s Haiderjevim nacionalizmom je in bo umazalo tudi njegove zaveznike. Zveza slovenskih organizacij se od takega zaveznistva jasno ograjuje in z njim ni imela in ne bo imela kaj opraviti.

Obs.

SMG Ljubljana na festivalu gledališč v Caracasu!

Slovensko mladinsko gledališče Ljubljana bo serijo letošnjih gostovanj na svetovnih festivalnih gledališčih pričelo s predstavitvijo Šeherezade Iva Svetine v režiji Tomaža Pandurja na dveh velikih festivalih v Latinski Ameriki. Najprej se bo v začetku aprila s petimi ponovitvami predstavilo na festivalu v Bogoti, potem pa bo turnejo nadaljevalo s petimi ponovitvami na festivalu v Caracasu, ki bo letos osrednji kulturni dogodek ob počastitvi petstoletnice Kolumbovega odkritja Amerike.

Ze tako najpomembnejši gledališki festival Latinske Amerike bo letos jubilejno ponujal že kar neverjetno širok spekter kvalitetnih predstav, kar 106 gledališč iz vsega sveta, med temi kar 56 evropskih gledališč. Slovensko mladinsko gledališče, ki se letos prvič predstavlja kot gledališče iz Slovenije, je obenem edino gledališče iz prostora bivše Jugoslavije, ki bo gostovalo na tem vrhunskem festivalu.

Po dveh uspešnih predstavah v Beljaku in Vetrinju bo projekt „Beton“ (na sliki Michael Gutownig in Tonč Feinig s sliko iz cikla „Beton“) gostoval dvakrat v Celovcu, in sicer danes, 25. marca ob 20. uri v lokalu Gallo Nero in 9. aprila v programu Kontaktne leče. Nadalje so načrtovana gostovanja na Koroškem, v Italiji, Sloveniji ter Češki in Slovaški. Projekt „Beton“ sestavlja devet slik in jazz-glasbo, ki je komponirana prav za ta projekt. Slikar je Michael Gutownig, glasbo pa je napisal Tonč Feinig. Kompozicije bodo igrali Emil Krištof, Primus Sitter, Stefan Thaler, Mihi Erian in Tonč Feinig.

LESERBRIEF

Der „totale Ausverkauf der Erneuerung“

Offensichtlicher „nationaler-politischer Enthüllungsstreif“ sorgt dafür, daß der Chef des (Freiheitlichen) P(ostulates) von Erneuerung seine falschen Hüllen vor sich und seinesgleichen fallen läßt. Zutage tritt: „So viel veralteter Anfang war noch nie seit dem Parteitag in Oberlaa“.

Fidelt die Haider-FP in Kärnten nur mehr die Ill. Geige in der Politik, hält diese sich in Ried einen In(siderkreis) von, wie ein Orchester auf ihn einige(schworen)stimmten Mitgliedern.

Deren „politische Manneskraft“ verwechselt den „FP-Chef“ aber mit einer „blauen Wahlkampflokomotive“.

Diese fährt nun „ab nach Wien“ – aus Kärnten wurde die politische Abfahrt beschleunigt und hinterläßt ein dirigierendes Singnal auf welches ein „freier Bürger“ pfeift:

„Entweder konsequente Un-

terwerfung unter das wesenlose Räderwerk eines öden Mechanismus mit Führungs-Rollen, oder keine „FP-Wahlkampflokomotive“.

Elitäre Führungsrollen sind von einer „freiheitsliebenden Bevölkerung“ stets aus der Verankerung gerissen worden.

Die Erneuerung „totalitären Machtanspruchs auf Herz und Kopf der blauen Schmetterlinge“ zum „Zwang der Anpassung an einen Vor(kauer)denker“, plappert nach, was „Papa Haider“ fasselt, anstatt selbstbestimmt dem freien Wort zu frönen, jenes überholte, schon mehrmals in der Geschichte gescheiterte „Machtprinzip mit Prinzen-Rolle“, züchtet „Bonzenum, opportunistische Bürokratie und Machteliten“, die sich „ihrer Stummen“ sicher sind.

G. Steindorfer, Salzburg

50-letnica pregnanstva koroških Slovencev

Pred petdesetimi leti – 14. in 15. aprila 1942 – so takratni nacistični oblastniki z nasilnim izgonom skoraj 200 slovenskih družin začeli uresničevati načrte za dokončno iztrebljenje slovenskega življa na Koroškem.

Ob 50. obletnici teh usodnih dogodkov pripravlja Zveza slovenskih izseljencev v sodelovanju z osrednjimi organizacijami koroških Slovencev

SPOMINSKO SLOVESNOST

ki bo v nedeljo, 12. aprila 1992 s pričetkom ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu. V besedi in pesmi se bomo spomnili najbolj tragičnega obdobja v zgodovini našega naroda.

V torek, 14. aprila ob 19. uri pa bo v farni cerkvi v Podgorjah (Maria Elend)

maša za umrle izseljence

Mašne obrede bo opravil celovški škof dr. Egon Kapelari ob somaševanju duhovnikov – članov izseljenskih družin.

Prisrčno vabljeni!

Janez Stergar

Cena priznanja

Na veliko veselje beograjske „Politike“ in še nekaterih drugih zaprisežnih skrbnikov zgodovinskih interesov slovenskega naroda sta ob zapoznelem priznanju obstoja samostojne slovenske države Italija in Avstrija poskusili izsiliti zmanjšanje mednarodno-pravne zaštite slovenske manjšine v teh dveh sosednjih državah, hkrati pa Italijanom in Nemcem (oz. Avstrijem) v Sloveniji zagotovili bistveno boljši, v evropskem merilu izjemen položaj. Tako kramarsko navite cene priznanja naše državno vodstvo (zaenkrat) ni bilo voljno plačati; ostalo je pri tem, da je s tujimi sogovorniki potrdilo politično voljo po enakem, velikodušnem obravnavanju pravic avtohtonih narodnih manjšin na obeh (vseh treh) straneh meje.

Zaradi zgodovinske izkušnje o muhavosti politične volje in o kratkem roku trajanja izgovorjenih besed se manjšine bolj zanašajo na zakone in meddržavne pogodbe. Evropa pa stremi k čim popolnejšemu kodificiranju manjšinskih pravic (in to ne le v zapuščinski razpravi po Jugoslaviji). Avstrijska diplomacija in pravna znanost sta med aktivnejšimi zagovornicami normativne ureditve manjšinskega varstva; že desetletja se vzorno in prav vzorčno z uspehom zavzemata za svojo manjšino na Južnem Tirolskem. Da pa je zaštita koroških in štajerskih Slovencev v Avstriji vzorna ter da za izvajanje 7. člena Avstrijske državne pogodbe (ADP) ni potrebnega „opominjajočega prsta“ (Delo, 25. 1. 1992), nas avstrijski kancler Vranitzky ne bo zlahka prepričal.

Že pred dvema mesecema je ob prvi najavi slovenskega zunanjega ministra Rupla, da bo Slovenija postopoma prevzela mednarodne obveznosti (nekdanje) Jugoslavije in v skladu z ADP tudi nadzor uresničevanja 7. člena, urad za mednarodno pravo avstrijskega zunanjega ministrstva pohitel z izjavo, da Slovenija te pravice ne more prevzeti, ker ni bila v vojni z nemškimi rajhom in bi tudi sicer potrebovala soglasje podpisnic ADP. Pač pa naj bi bila Slovenija dolžna prevzeti obveznosti iz avstrijsko-jugoslovanskih pogodb o skupni meji (Die Presse, 4. 12. 1991). Pravo licitiranje različnih razlag avstrijskih zveznih in koroških deželnih politikov glede vsebine in veljavnosti ADP ter možnosti pristopa k njej (oz. podedovanja statusa sopodpisnice) pa je sprožil še skupen nastop ministrov Rupla in Mocka v Ljubljani 17. januarja, ko je prvi izrazil prepričanje o slovenskem mestu v ADP, drugi pa povzel mnenje dunajskih strokovnjakov, da „avtomatično

nasledstvo“ v tem primeru na prihaja v poštev.

Ker zdaj kancler Vranitzky že ex cathedra trdi, da Slovenija k ADP ne more pristopiti, in ker v avstrijskih izjavah mrgoli netočnosti in nedoslednosti v zvezi z nastankom, vsebino, veljavnostjo in možnostjo sopodpisa ADP, bi si od slovenskih diplomatov in mednarodnih pravnikov le želeli podrobnejših analiz. V strokovni literaturi se je sicer v 37 letih nabralo kar nekaj del, ki pojasnjujejo, da ADP ni bila slučajno sklenjena šele leta 1955 in da omemba avstrijskega sodelovanja v vojni kot sestavnega dela Nemčije v preambuli pogodbe ni „pomota“.

Jörg Haider, ki se zavzema za odpravo ADP, da bi Avstrija končno prišla „izpod kuratele“ štirih velesil, sicer upravičeno opozarja, da je bil 3. člen pogodbe že kršen, ko podpisnice niso poskrbele, da bi Nemčija pred svojo združitvijo sprejela obveznosti glede avstrijske samostojnosti (Kurier, 21. 1. 1992). V zvezi z 2. in 5. členom ADP so ob sprejemanju pogodbe, v avstrijskem parlamentu izrecno opozorili, da bo nespremenjene meje zagotovil šele sopodpis Jugoslavije; dotedanji mejni spor pa se ni vodil zaradi npr. srbskih, ampak seveda slovenskih zahtev po priključitvi s Slovenci naseljenih krajev. Manjšinska zaštita v 7. členu (18. 1. 1992) si ga je na novo v svoj program zapisala Zveza slovenskih organizacij na Koroškem! je predvsem preostanek neuresničene zahteve po priključitvi koroških Slovencev. Prav zadnji tedni nas potrjujejo v prepričanju, da tudi 9. člen o denacionalizaciji v Avstriji ni najbolj skrbno in dosledno izveden.

Eden izmed avstrijskih komentatorjev nas je opozoril, da so lani v soglasju s štirimi glavnimi podpisnicami razveljavili člene 12-17 z natančnimi omejitvami glede avstrijske oborožitve in letalskega prometa (Salzburger Nachrichten, 8. 1. 1992). Ne glede na to, kaj si mislimo o zastaranosti še vrste drugih določb ADP, je bil tak postopek neskladen s 17. členom, ki predpisuje poseben sporazum o odpravi omejitev z varnostnim svetom OZN. Če nam poskuša Avstrija oporekati dejstvu, da je bila Slovenija na zavestniški strani v vojni s Hitlerjem, potem ne bo več dopuščala nadzora nad pretežno slovenskimi partizanskimi grobovi na Koroškem, kar je doslej v skladu z 19. členom dopuščala Jugoslaviji.

Naši severni sosedje izpričujejo pomanjkljivo branje besedila ADP tudi v primeru 24. člena in še posebej 2. odstavka 27. člena.

Slednjemu so se skušali na vse načine izogniti, a je obveljal kot „za Avstrijo zelo težka določba, ki jo je bilo potrebno sprejeti, da ne bi odložili sklenitve državne pogodbe“. Gre za odpoved Avstrije do zahtevkov vlade ali avstrijskih državljanov nasproti članom protihitlerjevske koalicije ter za izrecno odpoved avstrijskemu premoženju v Jugoslaviji in za obvezo avstrijske vlade, da bo v teh primerih svojim državljanom sama izplačala odškodnino. Minister Mock v svojih dopisih slovenskemu kolegu glede denacionalizacije in vračanja premoženja Nemcem oz. Avstrijem tega dela ADP ne omenja. Zaradi svojih priznanih zaslug za mednarodno uveljavitev Slovenije vseeno ne more zahtevati, da se odrečemo svojemu zgodovinskemu spominu. (Posamezne primere neupravičenih zaplemb sicer naša sodišča že rešujejo.)

37. člen ADP pristop k pogodbi dejansko omejuje na „člane Združenih narodov, ki so bili 8. 5. 1945 v vojnem stanju z Nemčijo“. V avstrijski argumentaciji se tu mešajo izjave o tem, da Slovenija in Hrvaška nista naslednici Jugoslavije (ki jo Avstrija še priznava kot obstoječo), Rusija pa je kar z nekimi neformalnim soglasjem držav sveta naslednica SZ. Dokumente o pristopu k ADP pa je treba predložiti vladi SZ (sedaj neobstoječe) in pristop s tem že stopi v veljavo (torej ni predvideno nikakršno „soglasje podpisnic ADP“). Bi v arhivu vlade SZ še našli izvirnik pogodbe, ratifikacijske listine petih podpisnic in pristopne dokumente sopodpisnic (osmih ali petnajstih – oboje po avstrijskih virih)?

Ali bi torej Slovenija lahko iz ADP oz. od Avstrije izterjala več, kot je uspela dosedanja Jugoslavija, še posebej, če naj bi bil manjšinski položaj tako zgledno urejen? Obstoji morda bojazen, da po nasledstvenih pogodbah po nekem drugem propadlem imperiju, recimo po arhivskem sporazumu iz leta 1923, Slovenija izvele še tisti del pripadajočih arhivov, ki ga ni mogla v jugoslovanskem času. Smo si dolžni eden drugemu iz preteklosti še kaj drugega? Morda pa so zadnji meseci in leta plodnega sosedskega sodelovanja le pokazali, da z odkritim in vztrajnim dogovarjanjem lahko odpravimo tudi moteče elemente našega sobivanja, tudi vkoreninjene predsodke in „pretrahove“. Cena priznanja samostojnih sosednjih držav, a tudi enakopravnih narodov, jezikov in kultur, potemtakem nikakor ne more biti previsoko nastavljena.

Janez Stergar, višji raziskovalni sodelavec Inštituta za narodnostna vprašanja v Ljubljani, je v reviji „Svobodna misel“, naslednici prejšnjega borčevskega glasila TV-15, analiziral stališča slovenke politike v zvezi s prizadevanji za mednarodno priznanje Slovenije. Posebni poudarek je pri tem namenil sosednjim državam, oz. njihovim vlogam v tem procesu, ki še ni končan. V tem kontekstu se je neobhodno pojavilo tudi vprašanje Avstrijske državne pogodbe ter njenega, za koroške Slovence pomembnega 7. člena. Prispevek Janeza Stergarja, ki je tudi član odbora Kluba koroških Slovencev v Ljubljani, pa brez dvoma osvetljuje tudi druga zanimiva ozadja slovenske, avstrijske in nemške politike.

Uredništvo

NOVICE IZ

SLOVENIJE

Služba državne varnosti zbiralala podatke o 17.000 osebah...

LJUBLJANA. (STA). – Ministrstvo za notranje zadeve bo moralo do 15. aprila pripraviti podrobno poročilo o stanju arhivov nekdanje Službe državne varnosti (SDV), prav tako bo moralo po sklepu seje parlamentarne komisije za nadzor nad zakonitostjo dela SDV pripraviti informacijo o tem, kdo je naročil uničenje dela omenjenih arhivov.

Dr. Miha Brejc, direktor uprave varnostno-informativne službe (VIS), je na seji omenjene komisije orisal stanje arhivov nekdanje SDV. Po njegovih besedah je bila neznana količina teh arhivov pred volitvami 1990 uničena, pri tem pa naj bi bili uporabljeni takrat veljavni predpisi. Zato danes ni pravnih podlag za pregon oseb, ki so to uničenje izpeljale. VIS je po njegovih besedah nekaj izginulega arhivskega gradiva že uspelo dobiti, akcija poizvedovanja pa naj bi se nadaljevala.

Hkrati je Brejc predlagal, da bi te arhive za nekaj let

(20-30) zaprli za javnost, ker naj bi šlo za zelo občutljive podatke, ki v veliki meri niso preverjeni. Hkrati je poudaril, da imajo vsi državljani možnost priti do podatkov, ki govorijo o njih. V zadnjem času poteka tudi postopna predaja teh arhivov Arhivu R Slovenije. Po navedbah Brejca je nekdanja SDV zbiralala podatke o približno 17.000 osebah.

Člani komisije so izrazili svoje nezadovoljstvo ob predstavljeni informaciji, saj naj bi bila skopa in nepopolna. Zato so ministrstvu za notranje zadeve naložili, da naj pripravi pisno informacijo o stanju arhivov, o načinu obdelave podatkov, o kategorijah prizadetih oseb, o pravnih podlagah, o obdobjih, na katera se podatki nanašajo, in o tem, kdo je vedel za uničenje teh arhivov. Razprava je pokazala, da bo treba v kratkem najti rešitev o nadaljnji usodi teh arhivov, vsekakor pa jih ne bi kazalo zapreti za javnost.

Desnica proti pravicam manjšine

Tržaška desnica je zelo nezadovoljna zaradi nekaterih ukrepov, ki so jih tržaški organi notranjega ministrstva sprejeli v zvezi z rabo slovenskega jezika. Največ osti je naperjenih proti komisarju Sergiu Ravalliju, ki v pričakovanju volitev vodi tržaško občino in ki je uveljavil pravico pripadnikov slovenske manjšine, da na občino naslavljajo dopise v slovensčini.

Predsednik Unije Istranov, organizacije, ki združuje istrske begunce, Denis Zigante se v odprtem pismu sprašuje, kako je mogoče, da komisar sprejma sklepe, ki so

politične in ne upravne narave. Po njegovem mnenju slovenska manjšina v Italiji uživa že preveč pravic; treba je sprejeti zakon, ki bo slovenski manjšini onemogočil, da „listič za lističem“ uveljavlja svoje pravice, kar bi privedlo do „bilingvizma“ v Trstu.

Neofašisti pa se hudujejo nad tržaškim kvestorjem, ker pred nekaj dnevi ni nemudoma prepovedal manifestacije, ki jo je znani slovenski profesor Samo Pahor priredil na glavnem tržaškem trgu. Po njihovem mnenju je kvestor „italijanskega Trsta“ napravil s tem vtis, „da je klonil pred slovenskim provokatorjem.“

Kdaj referendum o zaprtju JE Krško

Parlamentarni odbor za splošno gospodarske zadeve pretekli teden zaradi nesklepčnosti ni obravnaval osnutka zakona o referendumu za zaprtje jedrske elektrane Krško, tako da bo na dnevnem redu šele na seji odbora 31. marca.

Pri razpravi bodo upoštevali tudi stališča parlamentarne komisije za varstvo okolja in naravne dediščine, ki je ta teden predlagala, da se referendum izvede najkasneje do maja 1993. Medtem naj bi vlada objavila vse podatke, pomembne za odločitve o morebitnem pred-

časnem zaprtju JE Krško, pripravila načrt varčevanja in racionalne rabe energije – v katerem naj prikaže, kako in kdaj je možno privarčevati 316 MW – ter določila lokacijo za trajno odlagališče nizko in srednje radioaktivnih odpadkov.

Komisija za notranjo politiko parlamenta pa je v razpravi o istem vprašanju izoblikovala stališče, da izvedba referenduma ne sme soupadati z volitvami oziroma naj bi se državljani Slovenije o predčasnem zaprtju JE Krško odločali po volitvah.

Žarko Petan v Avstriji

Znani slovenski pisatelj, dramaturg in režiser Žarko Petan se vse bolj uveljavlja tudi v Avstriji. V soboto, 28. marca, bo avstrijska televizija na drugem programu predvajala film „Café Astoria“ po njegovem romanu „Die Geburt des Vergessens“, ki je izšel pri založbi Styria. Nekaj dni navrh, 7. aprila, pa bo Žarko Petan bral v Beljaku.

Preštevaneje: Matevž Grilc demanira

Predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Matevž Grilc je demantiral vest, ki jo je v ponedeljek razposlal Kärntner Heimatdienst po diskusiji študenti v Gradcu, na kateri je sodeloval skupaj z dr. Feldnerjem. V njej je rečeno, da se je predsednik NSKS na diskusiji nekako sprijaznil z zahtevo po preštevaniu Slovencev, ki jo je kot pogoj za zvišanje finančnih podpor Slovincem postavil Feldner.

Grilc je v slovenski oddaji celovskega radia dejal: „Diskusija v Gradcu je bila le zgolj teoretska. Ponovil sem stare pozicije izpred 15 leti, češ da je štetje možno in umestno le tam, kjer to manjšina želi, in tam, kjer so dani objektivni pogoji, da ne pride do manipulacij. Danes se zame in za NSKS to vprašanje sploh ne postavlja, saj ne bi vedel, zakaj naj bi kakšno ugotavljanje manjšine sploh kdo izvedel“.

Caritas zbrala 7,5 milijona šil. za Hrvaško

Koroška Caritas je v preteklih mesecih zbrala skupno nad 7,5 milijona šilingov za pomoč vojnim žrtvam na Hrvaškem. Od začetka vojne do konca januarja 1992 pa je ta vseavstrijska karitativna organizacija poslala na Hrvaško preko 1920 ton hrane, oblek in zdravil. Direktor koroške Caritas dr. Viktor Omelko se zahvaljuje vsem, ki so prispevali k uspehu akcije.

Govorilne ure pokojsinske zavarovalnice

Beljak, 24. 3., od 8. do 12. ure (Delavska zbornica-urad)

Obvestilo planincem

Slovensko planinsko društvo Celovec sporoča, da ima gospodar koč na Bleščeči Tomaž Mikl v Svatnah pri Podrožici spremenjeno telefonsko številko, ki se glasi 04253-8181.

Slovenska prosvetna zveza in Zveza slovenskih organizacij

vabita na

podelitev Rizzijeve nagrade

v ponedeljek, 30. marca 1992 ob 19.30 uri
v Evropski hiši, velika dvorana,
Reitschulgasse 4, Celovec

Posvet s koroškimi Slovenci

Slovenski zunanji minister dr. Dimitrij Rupel in nova ambasadorka Slovenije na Dunaju dr. Katja Boh sta se pred srečanjem zunanjih ministrov Srednjeevropske iniciative v Celovcu sestala s predstavniki koroških Slovencev. Na skoraj dveurnem posvetu je stališče ZSO k aktualnim narodnopolitičnim vprašanjem podal predsednik dr. Marjan Sturm (na sliki z ambasadorko Bohovo in ministrom Ruplom), za NSKS pa je govoril podpredsednik dr. Pavle Apovnik. Na posvetu so sodelovali tudi predstavniki SPZ in KKZ ter Enotne liste.

Marica Tischler, Janez Lesjak, Helmut Hartman, Ivan Virnik in Hanzi Kežar (z leve) so prejeli letošnja Janežičeva priznanja KKZ. Sliki: Walter Fritz

KKZ podelila priznanja

Višek rednega občnega zbora Krščanske kulturne zveze pretekli petek v Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu je bila podelitev Janežičevih priznanj petim zaslužnim kulturnim delavkam in delavcem. Na volitvah ponovno potrjeni predsednik dr. Janko Zerzer je ob navzočnosti številnih častnih gostov iz kulturnega, cerkvenega, političnega in gospodarskega življenja dvojezične Koroške ter iz Slovenije izročil visoko priznanje sledečim osebam: Helmutu Hartmanu, Hanziju Kežarju, Janezu Lesjaku, Marici Tischlerjevi in Ivanu Virniku.

Na občnem zboru, na katerem se je predsednik SPZ dr. Gustav Brumnik v svojih pozdravnih besedah izrekel za nadaljnje plodno sodelovanje med obema osrednjima kulturnima organizacijama, so delegati potrdili dosedanj odbor na čelu s predsednikom dr. Jankom Zerzerjem in tajnikom Nužjem Tolmajerjem. Podpredsednika sta dipl. inž. Franc Kattinig in Helka Mlinar, blagajničarka pa Frida Marketz.

Predsednik dr. Janko Zerzer izroča nagrado zborovodji MePZ „Danica“ in organistu v Šentprimozu Hanziju Kežarju.

ŠD Šentjanž: Tatjana in Danijel!

Tatjana Zablatnik (slika zgoraj) pri dekletih in Danijel Užnik pri fantih sta bila najhitrejša tekmovalca dneva na društvenem tekmovalstvu ŠD Šentjanž preteklo soboto v Podnu. Vozili so veleslalom, tekmovalstvo pa je vzgledno pripravil poslujoči predsednik Hanzi Pschneider, pri razglasitvi zmagovalk oz. zmagovalcev pa so bili navzoči tudi bistrski podžupan Manfred Del Fabbro in odbornik slovenske liste ter zastopnik Elana Villi Moschitz.

Zmagovalke/ci v posameznih skupinah: Ricarda Rust in Roman Stingler (najmlajši), Isabel Zablatnik in Markus Meschnig (otroci I), Katrin Rust in Matija Schellander (otroci II), Eva Moschitz in Martin Sleik (šolarke/ji I), Tatjana Zablatnik in Danijel Užnik (šolarke/ji II), Silvana Oraže in Peter Moschitz (mladinke/ci I), Patricia Meschnik in Tomi Partl (mladinke/ci II), Dominike Žnidar (ženske I), Gabrijela Rust (ženske II), Tomi Pschneider (splošna skupina, moški), Gusti Zablatnik (seniorji I), Hermann Pirker (seniorji II), Tomi Oraže (seniorji III).

V tekmovalstvu s snowboardom je zmagal Martin Baumgartner.

V Ljubljani Siemensov center za izobraževanje

Podjetje Iskra avtomatika Inženiring plus in podjetje Siemens iz Nürnberga (Nemčija) sta podpisala pogodbo o ustanovitvi šolskega centra za licenčno izobraževanje na področju sistemov za avtomatizacijo. V njem bodo do 200 tečajnikov na leto izobraževali o uporabi programabilnih krmilnikov.

Tečajniki bodo prejeli Siemensov certifikat, ki ga priznavajo po svetu, je na novinarski konferenci povedal direktor Inženiringa plus Stojan Rakar in dodal, da je sodelovanje s Siemensom, ki je največji proizvajalec visoke tehnološke opreme v Evropi, za njegovo podjetje zelo pomembno.

Siemens bo v Sloveniji v prihodnje še širil obseg svojih poslov, je na konferenci povedal vodja prodaje za področje avtomatizacije Siemens dr. Frieder Tath.

PANORAMA

Zernatto: Načelno nič proti celodnevnu slovenskemu sporedu!

Koroški deželni glavar je na skupni tiskovni konferenci z zunanjim ministrom Mockom v zvezi z manjšinskim vprašanjem na Dunaj prišel „podajati poročilo o konkretnih koroških dejanjih“. Razveseljiva razlika do nastopov njegovega svobodnjaškega predhodnika: nobenih napadov na slovenske organizacije ali njihove predstavnike. Slika o zlatem koroškem dialogu je kljub temu izzvenela nekoliko enostransko in subjektivno.

Z DUNAJA POROČA IGOR SCHELLANDER

Glavna izpoved koroškega deželnega glavarja Cristofa Zernatta na dunajski tiskovni konferenci pretekli četrtek: na Koroškem imamo

- dialog med večinskim narodom in slovensko manjšino, ki je obsežnejši kot kdajkoli poprej;
- pripravljenost za pogajanja o potrebnih kompromisih;
- ponos na več kot tisočletno tradicijo mirnega sožitja;
- dober standard manjšinske zaščite, ki je celo višji kot je to običajno v zapadni Evropi.

Zernatto je navedel različna dejstva ali razloge, zakaj se vse tako lepo razvija na bolje. Dialog teče bolje, ker je padla glavna ovira – marksistični sistem v Sloveniji – in so zdaj možni prijateljski odnosi. Standard manjšinske zaščite je odličan, ker je po neuradnih podatkih Centralnega statističnega urada število slovensko govorečih na Koroškem (1981 ca. 14.800 oseb) rahlo naraslo.

Odkar je bil uveden koroški pedagoški model v dvojezičnem šolstvu, se je število prijav – Zernatto v primerjavi s šolskim letom 75/76 (!) govori o skoraj 10 odstotkih – povečalo. Slovenci so dobili trgovsko akademijo (76 prijav), eno privatno in eno javno dvojezično ljudsko šolo v Celovcu. Upoštevani so celo v učnih načrtih za dijake večinskega naroda v smislu seznanjanja, in samo v okviru prostega predmeta ali neobveznih vaj se okoli 450 učen-

cev uči slovensko. Vse to državo stane dodatnih 40 do 60 milijonov šilingov.

Nad 80 slovenskih društev in organizacij, prireditve, časopisi in še marsikaj drugega je po Zernattovih besedah prav tako dokaz za visok standard, kot tudi statistično dejstvo, da je stopnja izobraženosti pri Slovencih višja kot pri pripadnikih večinskega naroda. Poleg tega je deželna vlada uredila pisarno za manjšinske zadeve, vsako leto prireja manjšinski kongres o bodočih perspektivah za manjšine. Slovenska manjšina se je vključila v demokratični integracijski proces in razpravlja o osnovanju (prvič) demokratično legitimiranega predstavnštva in zastopstva, ki naj bo potem sklenjeno v konsenzu z manjšino in, kajpada, v tristranskem konsenzu.

S tem v zvezi je Christof Zernatto omenil tudi integracijski model (za katerega se je zavzela ZSO), ki strankam predlaga, da naj na izgledeh mestih na svojih listah kandidirajo predstavnike slovenske narodne skupnosti. Med dejanji, ki dvigajo manjšinsko zaščitni standard Koroške, je navedel tudi enourni dnevni radijski in enkrat tedenski televizijski spored ORF. S tem v zvezi je dejal, da nima „nobenih načelnih pomislekov proti celodnevnu slovenskemu radijskemu sporedu, v kolikor niso prikrajšani drugi poslušalci“.

Koroški deželni glavar dr. Christof Zernatto in avstrijski zunaji minister dr. Alois Mock (desno) na tiskovni konferenci na Dunaju.

Slika: Gerhard Maurer

Novi standardi manjšinske zaščite morajo veljati povsod

Manjšinska zaščita na Hrvaškem je zasnovana tako, da je nad evropskimi standardi. Veljati pa bi morala za vse republike bivše Jugoslavije. Zakaj naj bi za hrvaške manjšine veljala določila o vseobsežni zaščiti in široko zasnovani avtonomiji, za Albance na Kosovu in v Makedoniji pa ne?!

IGOR SCHELLANDER

Tako se je vprašal avstrijski zunaji minister dr. Alois Mock pretekli četrtek na tiskovni konferenci na Dunaju. Povod je bilo zasedanje bivše 'Heksagonale', ki se zdaj imenuje 'Srednjeevropska iniciativa'.

Kot osrednji problem v regijah Srednjeevropske iniciative in posebej na področju bivše Jugoslavije je dr. Mock izpostavil napetosti med številnimi manjšinami in večinskimi prebivalstvi. Samo visoki standardi manjšinske zaščite kot „stabilizirajoč efekt med manjšino in večino“ bodo lahko zagotovili miren in demokratičen razvoj ter plodno meddržavno sodelovanje. Zunanji minister je s tem v zvezi izpostavil tozadevne evropske temelje prizadevanja, pri katerih usrešničtvi ima tudi Avstrija veliko pobud: charta o manj-

šinskih jezikih pri evropskem svetu, konvencija o manjšinah, dodatni protokol k evropski konvenciji o človekovih pravicah.

Na vprašanje SV, kako avstrijsko zunanje ministrstvo ocenjuje vprašanje nemško govorečih v Sloveniji in na Hrvaškem, je dr. Mock dal le preudaren in previden odgovor. Dejal je, da je Hrvaška v okviru svojih diplomatskih dejavnosti Avstriji uradno sporočila, da (pred nedavnim sprejeto) manjšinske pravice v Republiki Hrvaški veljajo kajpada tudi za pripadnike nemško govoreče manjšine. Iz Slovenije je Avstrija tozadevno do zdaj dobila neke načelne, vendar zaenkrat neuradne izjave. Podatki iz ljudskih štetij navajajo za Slovenijo okoli 100 Avstrijcev in 400 do 500 Nemcev. Politika izгона, meni Mock, je uničila avtohtono manjšinsko prebivalstvo. Konkretno gre danes za skupine od 20 do 30 ljudi,

ki živijo v posameznih krajih, priznava Mock komplicitnost vprašanja manjšine nemško govorečih v Sloveniji. Vendar gredo avstrijske ocene nekoliko dlje in dr. Mock dostavi (hipotetično?) izhodišče avstrijskih razmišljanj: „V uradnih slovenskih štetjih se tri odstotke prebivalstva narodnostno ni opredelilo, tako da je dopustna domneva, da se med njimi zaradi nekdanje diskriminacije morda skrivajo nemške in avstrijske manjšine.“ O konkretnih iniciativah z avstrijske strani dr. Mock ni izjavil ničesar. Znano je, da je zunanje ministrstvo v januarju v nekem načelnem papirju, ki je bil lansiran medijem, izpostavilo avstrijsko pravico do zastopanja interesov nemško govoreče manjšine na Slovenskem, v kolikor se le-ta oblikuje.

O manjšinskem vprašanju, konkretno o koroškem, je bila na tiskovni konferenci avstrijskega zunanjega ministra izrečena še marsikaka beseda. Ne nazadnje zaradi okoliščin, da se je tam skupaj z ministrom in strankarskim kolegom predstavil tudi koroški deželni glavar Kristof Zernatto, ki se je v izjavah za tisk omejil predvsem na koroške napredke in zasluge v naklonjenem dialogu s slovensko manjšino. Zunanjemu ministru je bilo s tem v zvezi postavljeno vprašanje, ali se bo pri zvezni vladi zavzel za slovensko zahtevo po zvišanju podpore na 57 milijonov šilingov (kot kompenzacija za izostanek dosedanje finančne podpore iz Slovenije). Dejal je, da bo vlada to vprašanje resno obravnavala, vendar je to navsezadnje tudi vprašanje državnega proračuna. Osebo – v smislu notranje stabilizacije in ne da bi se zdaj opredelil za kako konkretno vsoto – zunanji minister dr. Mock podpira zahtevo po večji podpori za slovensko manjšino.

Na Koroškem torej vse v redu. Tako je na Dunaju povedal deželni glavar. To je dejansko vse, kar spominja na stare čase pod Wagnerjem ali Haiderjem. Podoba, ki jo predstavlja on, je malo drugačna: bolj mirna, spravljiva, brez grdih pack na slovensko manjšino. A kar je glavno: koroško-harmoni-

KOMENTAR

IGORJA SCHELLANDRA

Zernatta, njegove stranke in deželne politike, ali pa naših neskončnih iniciativah in nazadnje samo s pomočjo ustavnega sodišča?

Vsaj glede na koroške stranke in deželno politiko je bilo (mdr. tudi s strani SV) v zadostni meri dokumentirano, kdo vleče in kdo zavira. Manjšinska politika –

škoda – imamo vsaj malo pluralizma, ki ga baje povsod manjka! Bolj nevarno je, če začnemo tisti, ki se poklicno ukvarjajo z (manjšinsko) politiko, svoje konje, ne več konjičke, sedlati narobe, od zadaj.

Častitljivo je, da se deželni glavar prizadeva za napredek. Bolje bi mu kajpada šlo

OTTANREZ – ali kako se sedlajo konji

na. Po padcu Haiderja je pogovorna klima na Koroškem brez dvoma postala boljša. Večino dejstev in razlogov, ki jih navaja deželni glavar, je kajpada brez težave mogoče interpretirati

in predstaviti v povsem drugi luči – v taki, da bi bilo Koroški glede njenih prizadevanj za manjšino izstavljeno (še vedno) nezadovoljivo spričevalo. Na primer: sta dvojezični ljudski šoli in trgovska akademija nastale po zaslugi

konjiček v rokah nekaterih funkcionarjev in samozvanih voditeljev..., tako nekako kritično se je pred kratkim zvil žolč s peresa nekemu, ki se sam ukvarja z njo, kajpada funkcionarsko. Bodimo veseli, da ni večje

od rok, če si ne bi 'izposojal' tujih zaslug. Za lastne v zvezi z napredovanjem dialoga večina-manjšina in za dviganje standarda manjšinske zaščite mu zaenkrat ostaja še dovolj časa in možnosti...

Po sledeh Yukpa in Guajiros Indijancev

15. nadaljevanje

Od našega načrta pa nas ne odvrne samo to. Kadar več dni dežuje, reka tako zelo naraste, da je ni več mogoče prečkati. Že tako bo zelo nevarno, saj dežuje že pet dni.

Ne preostane nam drugega kot poslušati nasvet preizkušenih domačinov in pohiteti z zlaganjem nahrbtnikov. Mule nas že čakajo in domačini sami razporedijo breme po njihovih hrbtih tako, da visi enakomerno, na vsaki strani enako težko. Bojimo se, da nas bo grede dobil dež. Oblačno je in hladneje kot vse dni. Idealen dan za pohod v dolino. Sedem ur pešačenja nas čaka in petindvajsetkratno brodenje skozi vodo. Naši vodiči in mule bodo prišli za nami, mi pa pohitimo, se zahvalimo za vse in odidemo po bregu navzdol proti vodi. Vsi imamo za pas pripete steklenice z vodo. Danes smo urni v nogah.

Piše: Manja Tondolo

Že pri prvem prečkanju reke spoznamo nevarnost. Dvignila se je še enkrat višje, kot je bila prej, poleg tega je tako deroča, da imaš pri vsakem koraku občutek, da noge ne bodo več zdržale. Tvegam korak za korakom in počasi dosežem drugo stran. Toda čim globlje prodiramo v dolino, reka postaja čedalje bolj divja, deroča. Njeno šumenje je tako glasno, da se sporazumevamo samo s kričanjem. Dohiteli so nas naši vodiči z mulami. Za njimi tudi mi prečkamo vodo, ki je medtem že tako globoka, da zmoli naše nahrbtnike na mulah. Čudi me, da se mule ne branijo v deročo vodo, čeprav se včasih dolgo obotavljajo in poskušajo, če so tla pod njimi dovolj varna. Tako skačem s kamna na kamen, da so noge že polne modric, in spet plezam navzgor. Pod vodo se tla stalno premikajo in kamni, ki se valijo po dnu, so zelo nevarni. Lahko se ponesrečiš do trajne invalidnosti.

Sopihamo in molčimo. Vsak ima dosti opravka sam s seboj. Počasi se zavedam, kako grozna je lahko taka reka. Pri belem dnevu me tlači mora, prvič odkar se zavedam.

V našem teamu sem najstarejša. Vroče mi je in slabo. Poskušam pregnati te pesimistične misli in opazujem naravo okoli mene. Kljub temu me prevzamejo nevesele misli, v kaj sem se spustila!

Reke ne moreš premagati. Reka vedno zmaga. Poskušam urediti svoje misli. Gle-

Avtorica potopisa Manja Tondolo z indijanskim otrokom.

dam Andija. Kot da bi imel v krvi elektriko, skače, brodi in včasih tudi plava čez reko. Le kje vzame vso to energijo!

Spotikam se dalje: leva noga – desna noga – ena – dve ...

Spet voda! Reka, spremenjena v pravo grmečo pošast. Že pri tretjem koraku mi noge ne zdržijo več. Nad mano rjava, grmeča masa. Udarim ob nekaj trdega, spolzkega. Plavaj! plavaj! slišim oddaljeno kričanje. Drži se, drži – spet. Zajemam zrak kot riba nad vodo. ves trud ujeti se za kako skalo nad vodo je zaman. Vse so spolzke in gladke kot milo. Otepam z rokami okrog sebe in šele po dolgih, neskončno dolgih trenutkih zagrabim za debelo lijano, ki visi v vodo. Zgrabim z vso močjo, kar jo še imam, in se z drugo roko poskušam izvleči iz vode. Zaman! Imam premalo moči. Kričim v paniki. Zapuščajo me moči.

Tak je torej konec. Zgрозim se. Upam, da bo šlo hitro. V tem trenutku začutim za sabo trdo misičasto telo. Železne roke me držijo okrog pasu in Luis nekaj vpije v svojem indijanskem narečju. Razburjen je, ne razumem ga. Onemogle roke mi popustijo in s svojimi gorskimi čevlji se znajdem pred bosimi Luisovimi nogami. V paniki ga večkrat pohodim. Korak za korakom, vedno istočasno, opirajoč se nanj in z nogami na njegove noge, se premikava. Na bregu padem med skale in obležim. Tresem se kot šiba na vodi. Dvom in strah me prevzame. Kako bom drugič prišla živa iz te preklete reke?

Cesario in Luis nas naučita, da je brodenje skozi deročo reko mnogo bolj varno, če se vsi primemo za roke in jo skupno prečkamo. Razen tega je treba noge čim hitreje predstavljati skozi vodo. Med nami ženskami po en moški in zmoremo res mnogo lažje. Vendar kljub temu vsakega od nas voda odnese vsaj enkrat. Žal ne moremo snemati, saj vsakdo potrebuje obe roki za pohod čez vodo. Razen tega bi se aparature zmocile.

Po šesturnem naporu, ko petindvajsetkrat v skrajni nevarnosti prebrodimo reko,

samo s pomočjo domačinov Indijancev zmoremo to težko pot. Srečni smo, da živi in zdravi prispemo v dolino. Naše mule, ki so s težavo in velikim naporom nosile težka bremena skozi pekel džungle in skozi grozljivo reko, se umirjene spravijo nad travo. Prestradane morajo biti. Pustimo jih in počijemo tudi mi.

Najprej! Pot je še dolga. Noge premikam kot robot. Negotov občutek imam, kot da se premikajo same od sebe. Dvigajo se, spuščajo, skačejo s kamna na kamen in se sploh ne nameravajo več ustaviti. Kot da bi ne bile del mene, ampak avtomatične, navite kot igrača in povsem samostojne.

Edinstven občutek, ki mi je bil popolnoma neznan.

Duša in telo sta dva ločena, samostojna dela.

Ne čutim več utrujenosti.

Neizmerno počutje me popolnoma prevzame.

Zmogla sem! Zmagala sem sama nad seboj!

Kljub vsem nevarnostim in naporom ne bi nikoli želela, da tega vsega ne bi smela doživeti.

Bila je enkratna, čudovita izkušnja.

Prvič v svojem življenju sem imela možnost spoznati meje fizičnih zmogljivosti svojega telesa in hkrati pridobila izkušnje nepopisno osredujočih čustvenih trenutkov spoznanja.

Zadnji objem Armata in njegove družine je tako iskren, da se borimo s solzami. Vsa vas se je zbrala na cesti pred njegovo hišo. Težko nam je reči „na svidenje“. Se bomo še kdaj videli?

Luis mi podari v slovo naglavni okras indijanskega poglavarja, narejen iz pisanih papagajevih peres. Ob tolikšni počastitvi in naklonjenosti me le premagajo solze.

Slovo od naših Yukpa-Indijancev v misijonu Tuku-ko. Prirasli so nam k srcu kot bratje in sestre.

Naši dragi prijatelji Yukpa! Želimo vam, da si boste priborili mir in vašo zemljo. Da boste tudi v bodoče v miru živeli življenje vaših pradedov in spoštovali naravo, ki je vir vsega življenja.

KONEC

Silvija Borovnik – Prekoračiti obzorje

Tako je mag. Silvija Borovnikova, lektorica na slavističnem inštitutu graške univerze, sicer slovenistka in germanistka, kritičarka, prevajalka in pisateljica, naslovila svojo knjigo iz sodobne avstrijske proze, ki je lani izšla v zbirki Kondor pri Mladinski knjigi v Ljubljani.

Silvija Borovnikova je za to knjigo postorila vse: nelahko in tvegano izbiro piscev, prevajanje in celotno uredniško delo v opombah ter drago ceno daljšo razpravo o sodobni avstrijski kratki prozi.

Naslov je seveda vsaj dvopomenski, kar avtorica utemeljuje tudi z dejstvom, da Slovenci pri prevajanju takšnih del obzorja k severnim sosedom še nismo kaj prida prekoračili, po drugi strani pa je to hkrati naslov ene od 25 prevedenih zgodb od skupaj 20 izbranih književnikov. Napisal jo je H. C. Artmann in je s slabo stranjo in pol eden od dveh najkrajših prispevkov v knjigi; drugi je Slepac sicer še bolj znanega Eliasa Canettija, najbrž bolj evropsko-mednarodnega kot ravno avstrijskega nobelovca, ki pač piše v nemščini.

V spremni razpravi S. Borovnikova opozarja, da je ob najbolj znanih avstrijskih imenih – z vso spornostjo tega pojma –, kot so Robert Musil (zastopan je z zanj značilnim Človekom brez značaja in manj značilnim Slovenskim vaškim pogrebom), Peter Handke in Ingeborg Bachmann, pa gotovo še Thomas Bernhard in Barbara Frischmuth, želela predstaviti predvsem tiste uveljavljene književnike, ki jih Slovenci v prevodih še ne poznamo.

Z izjemo kratke opredelitve zamejske revije „mladje“,

kot sodobnice izredno pomembne avstrijske revije „manuskripte“, se avtorica očitno namenoma izogne razmišljanjem o avstrijskosti zamejske slovenske književnosti. pri tem je bila dosledna celo v zvezi s P. Handkejem, zastopanim s Krošnjarjem, kjer niti ob Ponovitvi, njegovega najbolj „slovenskem delu“ (prevedla ga je prav S. Borovnikova), ne omenja njegovega doživljanja slovenskega zemeljskega in kulturnega prostora, vendar tako značilnega za Handkejevo iskanje samega sebe.

Izbor si zasluži posebno priznanje, saj nam knjiga, ob razmeroma skromnem obsegu, ponuja vso pestrost sodobnega književnega ustvarjanja. Tu je še prvinsko groba stvarnost G. Jonkeja in P. Roseia, črnogledost T. Bernharda (svet je kaznilnica), radoživost njegovega nasprotja A. Branstetterja (svet je prijazen in zabaven), politični življenjepis z obsodbo nacizma A. Kolleritscha oz. reportažni zapis G. Rotha; igrivo razvrščanje in povezovanje besed, ki ne trpijo zgodbe, E. Jandla, vse do vzvišenega posmehovanja družbi in sebi v sklepni zgodbi R. P. Gruberja. Knjiga torej zagotavlja osnovni vpogled v sodobne prvine avstrijske književnosti in hkrati spodbuja željo po temeljitejšem spoznavanju posameznih pisateljev.

Franček Lasbacher

Šaleški zvonovi bodo spet zvonili

V majhni vasi Šalek pri Velenju bo 14. junija veliko slavlje: po 50 letih bodo namreč spet zazvonili zvonovi, ki so jih med drugo svetovno vojno odpeljali Nemci.

Verniki v vasi Šalek so zavihali rokave in stekla je akcija, najprej pri zbiranju prostovoljnih denarnih prispevkov za nove zvonove;

sedaj pa že potekajo delovne akcije, saj je potrebno temeljiteje obnoviti zvonik in konstrukcijo, kjer bodo novi zvonovi pritrjeni, v celoti pa bodo obnovili cerkveno ostreže in seveda streho prekrili z novo kritino.

Iz velikega in lepo ohranjenega arhivskega gradiva, ki je shranjeno v Koroškem dežel- nem arhivu v Celovcu, je razbrati, da se v vasi Šalek pri Velenju cerkev svetega Andreja omenja že v letu 1545.

Novi zvonovi bodo posvečeni trem svetnikom: svetemu Florjanu, zavezniku gasilstva, sveti Barbari, zaščitnici rudarjev, in svetemu Andreju, zavetniku šaleške cerkve.

V ta namen se je že brala maša, verniki pa so imeli že priložnost kupiti miniaturne bakrene odlitke zvonov, čisti izkupiček pa je namenjen za obnovo cerkve in celotnega ostrešja.

L. Ojsteršek

Der Klub slowenischer Studentinnen und Studenten in Kärnten (KSŠSK) veranstaltet im Sommersemester einen kostenlosen

Slowenischkurs für Anfänger

(Leitung: G. Frank)

Anmeldung: V. Pietzka (04235-3545) od. ÖH-Zve- za visokošolcev.

Vorbesprechung: 26. 3. 1992 um 16 Uhr, Institut für Slavistik, Uni Klagenfurt/Celovec.

Možnosti študija v Sloveniji 1992/93

V tej kratki informaciji bi radi opozorili predvsem na možnosti in pogoje za študij v Sloveniji ter na tiste študijske smeri, ki so bile po sporazumu med Avstrijo in Jugoslavijo recipročno priznane. Avstrija in Jugoslavija sta v letu 1977 sklenili sporazum o vzajemnem priznavanju zaključnih spričeval srednji šol, v letu 1980 pa sta sklenili tudi sporazum o vzajemnem priznavanju visokošolskega študija. Tako so v prilogi A navedene študijske smeri, ki se vzajemno priznavajo za nadaljevanje študija (podiplomskega) in za opravljanje poklica. V prilogi B pa sta navedena študijska pedagoške in novinarstva, ki se priznavata samo, če študent nadaljuje študij v okviru podiplomskega študija.

Oba navedena sporazuma sta ostala v veljavi tudi po osamosvojitvi Republike Slovenije. Če se bosta Slovenija in Avstrija dogovorili za sklenitev novih sporazumov (vse tako kaže), bomo Avstriji predlagali, da se ohrani že doseženo soglasje in da se sporazum, ki določa vzajemno priznavanje visokošolskih študijev, dopolni z novimi študijskimi smerni.

V primeru, da študent izbere v Sloveniji tako študijsko smer, ki ni recipročno

Ministrstvo za šolstvo in šport Republike Slovenije že od leta 1976 dalje štipendira študente iz zamejstva ter potomce slovenskih izseljencev, bodisi v srednjih šolah, predvsem pa so štipendije namenjene študiju na višjih in visokih šolah v Sloveniji. V letošnjem šolskem letu štipendiramo 23 študentov iz Tržaške pokrajine, 10 študentov iz Koroške, 9 študentov iz Porabja ter 18 študentov izseljencev.

priznana, se mu spričevalo v Avstriji prizna na podlagi predpisov, ki v republiki Avstriji urejajo v tujini opravljeni študij.

Ostali pogoji in možnosti za študij v Sloveniji so naslednji:

● študentje iz zamejstva dobijo štipendijo Ministrstva za šolstvo in šport, če k prošnji za štipendijo priložijo priporočilo ene od osrednjih slovenskih organizacij (na Koroškem);

● študentje iz zamejstva imajo prednost pri sprejemu v študentske domove;

● zamejski študentje ne opravljajo sprejemnih izpitov za vpis na višje in visoke šole, razen za študij medicine in stomatologije (vendar tudi tu po drugačnih kriterijih – v začetku meseca julija; katalog zahtevanih znanj dobijo v tajništvu fakultete); kot vsi ostali pa morajo opravljati preizkus nadarjenosti na umetniških smereh – roki za preizkus nadarjenosti so v mesecu juniju in juliju (Akademija za likovno umetnost, Akademija za glasbo, Akademija za gledališče, radio, film in televizijo, Arhitek-

tura ter Fakulteta za šport).

Druga možnost je ta, da študentje iz Koroške izkoristijo polletno ali enoletno štipendijo v Sloveniji, medtem ko so redno vpisani in študirajo na kateri od avstrijskih univerz. Doslej so te štipendije izkoristili predvsem študentje, ki študirajo v Avstriji slavistiko ali katero od nacionalnih ved ter so med pol- ali enoletnim študijem v Ljubljani izpopolnjevali svoje znanje oz. pripravljali svoje diplomsko delo.

Kandidati, ki v šolskem letu 1992/93 želijo študirati v Republiki Sloveniji in so jim potrebne dodatne informacije o študiju, naj se pisno ali po telefonu obrnejo na Ministrstvo za šolstvo in šport, 61000 Ljubljana, Župančičeva 6 (na ime Karla Pristovšek – telefon 061/153-335), pojasnila in navodila za prijavo in vpis v začetne letnike višjih in visokih šol pa lahko dobijo v tajništvu svoje šole.

Vsem letošnjim maturantom želimo uspešno maturo ter ustrezno izbiro nadaljnje študijske poti.

Republika Slovenija, Ministrstvo za šolstvo in šport

A-slovenske študijske smeri:

Strojništvo
Gradbeništvo
Arhitektura

Geodezija

Elektrotehnika
Rudarstvo
Metalurgija
Tehnična matematika

Matematika
Tehnična fizika

Fizika
Kmetijstvo
– Živinoreja
– Gojitev rastlin – sadjarstvo in vinogradništvo ali poljedelstvo
– Agroekonomija

Gozdarstvo
Lesarstvo
Tehnologija živil in vrenja
Kemična tehnologija in sicer:
a) splošna kemična tehnologija;
b) anorganska tehnologija;
c) organska tehnologija;
d) kemijsko inženirstvo in procesno inženirstvo
Kemija

Psihologija

Zgodovina

Zgodovina
Muzikologija in entomuzikologija
Lingvistika
Klasična filologija
Angleščina in angleška književnost

Francosčina in francoska književnost
Italijanščina in italijanska književnost

Geologija
Biologija

Zemljepis

B-slovenske študijske smeri:
Pedagogika
Časnikarstvo

Avstrijske študijske smeri:

Maschinenbau
Bauingenieurwesen
Architektur
Vermessungswesen
– Studienfach Landvermessung und Ingenieurgeodäsie
Elektrotechnik
Bergwesen
Hüttenwesen
Technische Mathematik
Mathematik
– Studienfach Mathematik
Technische Physik
Physik
– Studienfach Physik
Landwirtschaft
– Studienfach Tierproduktion
– Studienfach Pflanzenproduktion
– Studienfach Agrarökonomik
Forst – und Holzwirtschaft
– Studienfach Forstwirtschaft
– Studienfach Forstwirtschaft
Lebensmittel und Garungstechnologie

Chemie
– Studienfach Chemie
Psychologie
Geschichte
– Studienfach Geschichte
– Alte Geschichte und Altertumskunde
Musikwissenschaft
Sprachwissenschaft
– Studienfach Indogermanistik
Klassische Philologie
– Studienfach Latein
– Studienfach Griechisch
Anglistik und Amerikanistik
– Studienfach Anglistik und Amerikanistik
Französisch
– Studienfach Französisch
Italienisch
– Studienfach Italienisch
Erdwissenschaften
– Studienfach Geologie
– Studienfach technische Geologie
Biologie
– Studienfach Botanik
– Studienfach Zoologie
– Studienfach Mikrobiologie
Geographie
– Studienfach Geographie

Pedagogik
Publizistik und Kommunikationswissenschaft

ŠIRITE IN NAROČITE SLOVENSKI VESTNIK

KULTURNE NOVICE

Drabosnjakov „Pasijon“ na video-kaseti

Krščanska kulturna zveza (Celovec) in Mohorjeva založba (Celovec-Ljubljana-Dunaj) sta izdali videokaseto s posnetki lanskoletne uprizoritve „Pasijona“ znane koroškega bukvnika „Andreja Šusterja-Drabosnjaka“ (1768–1825). Na zgodovinskih tleh na Kostanjah nastopajo igralci, igralke, pevke in pevci iz Roža in z Gur v režiji Francija Končana. Cena: 395 šil.

Gustav Januš razstavlja v Beljaku

Gustav Januš, pesnik in slikar, bo aprila razstavljal svoje najnovejše slike v galeriji Holzer v Beljaku. Na odprtju razstave dne 7. aprila ob 19. uri ga bo predstavil direktor Koroške deželne galerije dr. Arnulf Rohsmann. Gustav Januš, dobitnik Mohorjeve literarne nagrade 1983, je izdal šest pesniških zbirk, l. 1983 mu je Mohorjeva založba (skupaj z založbo Obzorja, Maribor) založila zajetno zbirko njegovih do tedaj v raznih revijah objavljenih pesmi. Sledile so druge zbirke in prevodi Petra Handkeja.

Odlični pevski uprizoritvi v ljubljanski operi

V ljubljanski operi sta bila dva pomembna dogodka, ki sta vsak po svoje prispevala k ponovni krepitvi ugleda te opere pod novim vodstvom mlade direktorja Darka Brleka.

Prejšnji ponedeljek je v ciklu „Mojstri pevci“ s solističnim recitalom nastopila slavna italijanska sopranistka Katia Ricciarelli. Do sedaj je že pela v vseh najpomembnejših opernih hišah Evrope in seveda tudi v Metropolitanski operi v New Yorku, v južni Ameriki, Avstraliji in na Japonskem.

Nastop v Ljubljani je njen sloves potrdil. Prvi del koncerta je ob izredni, težko ponovljivi spremljavi pianista Vincenza Scalere obsegal pesmi in arije A. Vivaldija, G. F. Händla in G. Rossinija. Ricciarellijevo odlikuje poln, zametast glas, ki pride do izraza tako v višinah kot nižinah, najtežje kolorature ji ne delajo nikakih težav. Vse arije je pela v originalu, s svojo interpretacijo in prikupno skromnostjo pa je navdušila povsem polno ljubljansko operno hišo. Po odmoru je z enako intenzivnostjo poudarila pet pesmi F. P. Tostija ter arije Puccinija Cileja in Catalanija. Navdušeno občinstvo kar ni hotelo prenehati ploskati, zato sta izredna umetnika dodala še dve napolitanski pesmi in dve ariji.

V soboto zatem je operna

hiša vsa slavnostna uprizorila premiero opere Jacquesa Offenbacha Hoffmannove pripovedke.

Hrvaški režiser Krešimir Dolenčić je zbral dobro ekipo, v kateri so imeli pomemben delež scenografka Lucia Vitale, kostumograf Goran Lelas, dirigent Loris Voltolini, zborovodja Marko Gašperšič in koreografinja Mojca Horvat.

Razveseljivo je, da so večino glavnih vlog peli slovenski pevci v slovenščini z dobro dikcijo, pri čemer bi pohvalil vse štiri protagoniste: tenorista Janeza Lotriča v vlogi Hoffmanna, koloraturko Norino Radovan v vlogi Olimpije, Olgo Gracelj v vlogi Antonije in Sonjo Milenkovič, ki je vlogo kurtizane Giuliette igralsko izredno poudarila, pevsko pa še ni povsem dozorela. Pevsko in igralsko sta bila izvrstna tudi Karel Jerič in Ferdinand Radovan.

Res učinkovito sceno in razkošne kostume so izdelali v Splitu in v Gledališkem ateleju v Ljubljani, kar je predstavilo dodatno obogatilo. Dirigent Voltolini je orkester, zbor in soliste vodil suvereno.

Lovro Sodja

Izšla dvojezična zbirka pesmi Milke Hartmanove

Nekaj dni po 90. rojstnem dnevu (11. 2.) Milke Hartmanove, starostne koroške slovenske literature, je izšla pri Mohorjevi založbi Celovec-Ljubljana-Dunaj slovensko-angleška zbirka njenih pesmi pod naslovom „Kresna noč – Midsummer Night“. Zbirka vsebuje 37 pesmi v izvirnem slovenskem jeziku in v angleškem prevodu, ki ga je kongenialno opravil univerzitetni profesor dr. Tom Priestly z univerze v Alberti, Kanada. Prof. Priestly je pesmi tudi izbral in zbirki napisal spremno besedo.

ŠENTJAKOBKO GLEDALIŠČE IZ LJUBLJANE

gostuje s

„KRČMARICO MIRANDOLINO“

Carla Goldonija

v petek, 27. 3. ob 20.00

uri v farni dvorani v Šentjakobu, v soboto, 28. 3. ob 19.30 v kulturnem domu v Šentpri-možu.

OBZORNIK

SEI Sloveniji in Hrvaški odprla vrata v KVSE in Svet Evrope!

Slovenija in Hrvaška sta na sobotnem srečanju zunanjih ministrov Srednjeevropske iniciative (SEI) v Celovcu prejeli status opazovalk, ki bo veljal do prvega srečanja predsednikov vlad te regionalne evropske organizacije, ta pa bo 18. julija letos na Dunaju.

Predstavniki Jugoslavije ali drugih republik nekdanje federacije na celovski sestanek niso bili vabljeni. Prihodnji status države, ki bo zadržala ime Jugoslavija, ostaja odprt, prav tako pa tudi status oz. sodelovanje z ostalimi novimi državami na „južnoslovanskem“ ozemlju, je zapisano v sklepih deklaracije sestanka. „SEI je odprta za sodelovanje in članstvo vseh držav,“ je poudaril minister Mock in dodal, da ne gre samo za ostanek Jugoslavije, temveč tudi ostale vzhodnoevropske države.

Uradne prošnje za polnopravno članstvo v SEI so postale Ukrajina, Belorusija in Bolgarija, za sodelovanje pa se zanima tudi Romunija. „Za sedaj smo se odločili, da ne bomo širili članstva, razen Slovenije in Hrvaške, vendar bomo še izpopolnili oblike sodelovanja z Romunijo, Bolgarijo, Ukrajino in Belorusijo“, je dejal vodja avstrijske diplomacije. Posebna komisija SEI bo že v prihodnjem mesecu odpotovala v Kijev, Minsk in Sofijo, kjer bo raziskala možnosti za sodelovanje zainteresiranih držav v konkretnih projektih.

„SEI bo v polni meri podprla članstvo Slovenije in Hrvaške v KVSE in Svetu Evrope. Sodelovanje z ostalimi državami na „južnoslovanskem“ ozemlju pa bo temeljilo na njihovi prošnji in demokratičnih merilih Sveta Evrope, zlasti glede človekovih pravic,“ sta zadržala zunanji minister Italije Gianni de Michelis in Poljske Krzysztof Skubiszewski.

Predsedujoči Odbora parlamentov dr. Peter Schieder pa je na novinarski konferenci poudaril, da sta parlamenta Slovenije in Hrvaške prejela polnopravni status in ne status opazovalk. „Vsakega parlamenta v naš odbor ne bomo sprejeli“, je izjavil Schieder in dodal, da bodo sprejeli le tiste, ki so bili izvoljeni demokratično, kot

zahtevajo merila Sveta Evrope.

„Namen in filozofija SEI je sodelovanje držav v srednjeevropskem prostoru, vendar to sodelovanje temelji na konkretnih projektih. Teh je danes že 109, izvajamo pa jih na področjih prometa, infrastrukture, energetike, statističnih standardov, turizma, največ pozornosti v zadnjem času pa smo namenili varstvu okolja,“ je še povedal dr. Alois Mock.

Italijanski zunanji minister Gianni de Michelis je poudaril, da celotno delovanje SEI temelji na mednarodnih načelih pravic in svoboščin, slovenski minister dr. Dimitrij Rupel pa je novinarje obvestil, da je k že obstoječim dvanajstim predlagal ustanovitve dveh dodatnih skupin, ki bosta obravnavali manjšinske pravice in demokratične ustanove.

Srednjeevropska iniciativa je nastala na pobudo Giannija de Michelisa v Budimpešti, 11. novembra 1989, z imenom Quadragonala. Članice so bile namreč štiri: Avstrija, Italija, Madžarska in Jugoslavija. ČSFR in Poljska sta v naslednjem letu pridobili status posebnih gostij, kmalu pa še polnopraven status, tako da je organizacija prek Pentagona postala Heksagonala, sedaj pa se je s sprejemom novih opazovalk preimenovala v Srednjeevropsko iniciativo.

Konferenca ES o Jugoslaviji bo 1. aprila

Bruselj. (STA). – Enajsto plenarno zasedanje konference ES o Jugoslaviji bo v Bruslju 1. aprila.

Predsednik konference Lord Carrington je nanjo povabil predsednike šestih republik, sam pa se bo 24. in 25. marca srečal s predsednikom Milanom Kučanom. Slovenija je povabljen na konferenco predvsem zaradi pogovorov o delitvi skupnega jugoslovanskega premoženja.

Predsednika dveh izmed treh delovnih skupin konference o Jugoslaviji sta pretekli teden prispela na Hrvaško, kjer sta hrvaškimi oblastem svetovala, kako spremeniti ustavno-pravna določila o zaščiti manjšin. Ta obisk je v skladu s sklepi zadnjega zasedanja konference, ki je bila 9. marca.

Banke, ki se ponavadi – razen kadar gre za posebno lepe poslovne uspehe – raje držijo v diskretnem ozadju javne diskusije, v zadnjem času medijem dajejo povod za prav nasprotno. Časopisi in televizija več ali manj vsak dan poročajo o visokih izgubah vodilnih bank v inozemskem ali domačem poslovanju, o hkratni podražitvi bančnih storitev za lastnike žiroračunov, kreganju med primarnimi bankami decentraliziranih bančnih sektorjev (konkretno Raiffeisen) in njihovimi centralami, višek negativnega poročanja pa je

KOMENTAR

dr. KRISTIJANA SCHELLANDRA

O izgubah, anonimnosti in umazanem denarju

bil dosežen z aretacijo avstrijskega bankirja v Združenih državah Amerike zaradi suma pranja umazanega denarja iz prodaje mamil. V tej zvezi je znano, da obstajajo konti s tovrstnim denarjem pri raznih avstrijskih bankah, kar je ponovno sprožilo razpravo o anonimnosti pri hranilnih knjižicah in depojih za vrednostne papirje.

Kopica vprašanj torej, ki zadevajo raznovrstne interese, navade, predsodke in strahove, pa tudi nek način avstrijske socialne kulture. Zato je za te raznovrstne pojave težko najti nek enoznačen, jasen skupni vzrok.

Se najbolj verjetno skupno ozadje vseh navedenih negativnih pojavov je, da je Avstrija, kot se v mednarodnem gospodarskem žargonu tako lepo reče, „over-banked“, se pravi, da imamo preveč bank. Na eno bančno poslovalnico pride le 1350 prebivalcev, če pa upoštevamo še poštne urade, ki za Poštno hranilnico izvajajo tudi bančne posle, se ta številka še zniža. Kjer je preveč snubcev, je tudi konkurenca izredno velika. To je v preteklih letih privedlo do tega, da so banke skušale biti svojim klientom čim bližje in jim ponujale usluge tako rekoč zastoj. Visoko število podružnic, uslužbenec, kompjuterskih terminalov in s tem povezanih drugih stroškov je seveda pritislo na donosnost domačih poslov, ki je znatno pod evropskim povprečjem. Zato so predvsem velike komercialne banke in nekatere centraliziranih sektorjev (to so hranilnice, raiffeisnovke in ljudske banke) v osemdesetih letih močno ekspanzirale v inozemstvo, ker so tam pričakovale višje donose. Seveda pa so tudi največje avstrijske banke na tujih trgih, predvsem v vodilnih finančnih centrih, kot so to London in New York, le nepomembni junior-partnerji, ki jim le težko uspe najti dostop do poslov z dobrimi klienti; tako so se pač morale ukvarjati tudi z zelo riskantnimi posli; ti so sicer v začetku obetali nadpovprečne obresti in provizije, v dosti primerih pa je končno prišlo do poloma. Rezultat je, da morajo velike avstrijske banke zaradi izgub v inozemstvu in zaradi nekaj domačih stečajev, kjer je pod konkurenčnim pritiskom in ob političnih vplivih (npr. KTM/dr. Taus) v določenih primerih prav tako primanjkovalo gospodarske treznosti, za leto 1991 odpisati okrog 25 milijard šilingov.

Seveda bodo k pokrivanju teh izgub prispevali davkoplačevalci in klienti bank s plačevanjem zvišanih strokov za vodenje žiro računov, evročekov in bankomatskih kartic.

S prevelikim številom bank pogojena visoka konkurenca in ogromni stroški bank, ki si v Avstriji še vedno privoščajo luksus, da ima vsak sektor svojo lastno mrežo za plačilni sistem, lastne in različne komunikacijske naprave in računalniške sisteme, so gotovo tudi delni vzrok za pojave s kriminalnimi povezavami: ker se vsaka banka veseli sorazmerno poceni vlog „zasebnikov“, ne vlada povsod in vedno potrebna natančnost in previdnost, ki bi onemogočala priliv dvomljivega denarja na konte bank.

Zaradi tega je zdaj prišlo do diskusije o anonimnosti. V debati za in proti je bilo v preteklih tednih iz ust najvišjih zastopnikov bančnega gospodarstva večkrat slišati, da je anonimnost „del avstrijske varčevalne kulture“. Tudi vodilni politiki trobijo v to smer, saj je anonimnost kočljiva tema v volilnih časih.

Drži, da ima anonimnost hranilnih vlog v Avstriji dolgo tradicijo. Dejstvo pa je tudi, da možnost odpiranja hranilnih knjižic in depojev za vrednostne papirje brez legitimiranja bančnega klienta olajšuje pritok dvomljivega denarja iz dvomljivih virov. Tudi v primerih, kjer veljajo nekateri strožji predpisi za inozemce, obstaja precej možnosti, da jih kriminalizirani profesionalci obidejo.

Zakaj torej takšen odpor proti odpravi anonimnosti? V večini razvitih zahodnih držav, predvsem v Evropski skupnosti in ZDA, npr. ni mogoče odpirati anonimnih kontov, in kljub temu lahko banke kot tudi njihovi klienti s tem živijo brez problemov.

Anonimnost s strani države v bistvu omogoča tolerirano utajo davkov. To je najbolj zanimivo za ljudi ali firme, katerim je uspelo zaslužiti črn denar, npr. podjetnikom, ki za določene usluge ali kupčije ne izstavijo računov, takih donosov ne vnesejo v knjigovodstvo in se tako izognejo obdavčenju. Tako imenovani „mali varčevalec“ ali „skromna babica“, ki so ju v zadnjih tednih v debati okrog anonimnosti toliko omenjali, ponavadi pred finančnim uradom pravzaprav nimata kaj prikrivati. Toda tudi marsikateri pošteni delavec ali nameščenec ima na knjižici več denarja, kot ga

je po zakonu oproščeno dohodnini. Preko anonimne hranilne knjižice se je mogoče izogniti davčni obveznosti tudi ob podaritvi ali pri podedovanju denarja med sorodniki. Zato je anonimnost priljubljena pri ljudeh in pri bankah. Svojo juho s to temo kuhajo še politiki in mediji, tako da zaradi nepopolne informiranosti pri ljudeh nastajajo strahovi in čustva, ki potem več ne dovoljujejo stvarne razprave.

Za zavzetim zagovarjanjem anonimnosti pravzaprav tiči neka dvojna morala, ki je dejansko postala del

avstrijske socialne kulture. Ali ni čudno, da se po eni strani od otroških let učimo, da je treba zakone spoštovati, po drugi pa nam država sama z enim očesom mežikajoče sugerira, da nam vseh zakonskih določil ni treba jemati tako resno. Z anonimnostjo se to pri obdavčenju obresti vsekakor dogaja.

Bil bi skrajni čas, da se preneha z gojenjem te dvojne morale. Sprejeti je treba takšne davčne zakone, ki omogočajo pravično, pregledno in socialno izravnano obdavčevanje državljanov. Za „malega varčevalca“ in babico, ki varčuje za svoje vnuke, ni nobena umetnost uvesti ustrezne meje varčevalnih vsot, za katere jim ni treba plačevati davka, preko neke višine pa uvesti davek, ki naj velja za vse. Na osnovi tega je treba oceniti možnosti za splošno znižanje davčnih bremen na dohodke, ki so v Avstriji sorazmerno visoki; prav tako bi bilo prav zvišati davčna bremena na področjih, ki povzročajo visoke stroške, kot npr. individualni promet, požirajo visoke vsote denarja za sanacijo okolja, kot npr. veliki onesnaževalci voda in zraka.

Ob izvedbi takšne reforme bi odpadla potreba po anonimnosti kontov, davčni sistem bi postal bolj transparenten, za socialne odnose v družbi odprava dvojne morale vsaj na enem področju ne bi nič škodovala, in za mednarodne kriminalce mamil bi postal postal težji.

Dejstvo je tudi, da določila v Evropski skupnosti, v katero se Avstrija želi integrirati, ne dopuščajo anonimnih kontov. Zato je sprememba tozadevnih določil v Avstriji samo še vprašanje časa.

Seveda pa je tudi jasno, da pritoka umazanega denarja nikoli ne bo mogoče popolnoma preprečiti, kot se bodo tudi vedno spet našli ljudje, kot v Ameriki priptri avstrijski bankir, ki bodo podlegli poželenju po hitrem zaslužku. Denar žal še vedno ne smrdi, četudi so posli v ozadju še tako umazani in krvavi.

Jasno je tudi, da še takšno oteževanje pritoka umazanega denarja v legalni denarni obtok žal ne bo rešilo vzrokov za to, da velikansko število ljudi po vsem svetu zaide v odvisnost od mamil – na eni strani revščina, brezposelnost, brezupnost, razpadanje tradicionalnih socialnih struktur, kot posledica potrošniške družbe na drugi strani, ki očitno pozna samo enega boga – denar.

17. Rožanski izobraževalni teden od 20. marca do 1. aprila 1992

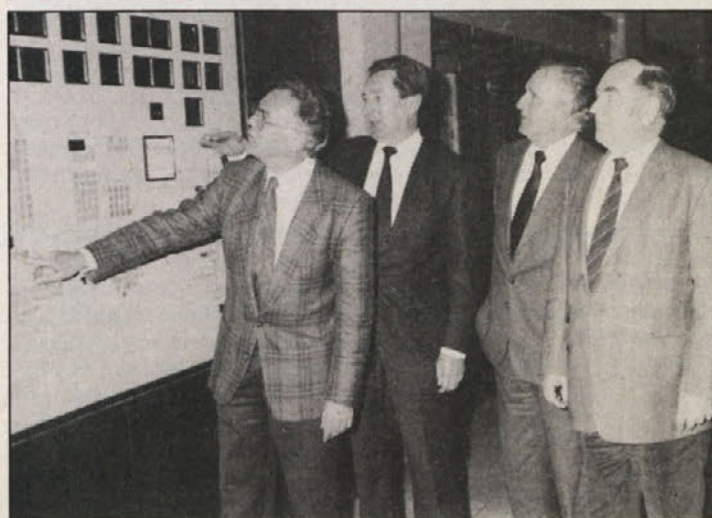
sreda 25.marec	19.30	Franz Floss, Paul Wieser Avstrija in Evropska skupnost	Sveče pri Adamu
sreda 25.marec	20.00	Franz Brežjak Kako obračamo šiling	Radiše kulturni dom
petek 27.marec	20.00	Gledališče ob Dravi, (komedija) Mož moje žene (Gauran)	Sele-Kot v šoli
petek 27.marec	20.00	Šentjakobsko gled. Ljubljana Krčmarica Mirandolina (Carlo Goldoni)	Št. Jakob farna dvorana
sobota 28.marec	19.00	Heinz Hesch Izdelovanje z glino	Škofiče društvena soba
sobota 28.marec	19.30	dr. Grilc, dr. Sturm Možni modeli skupnega zastop- stva koroških Slovencev	pri Cingelcu na Trati kulturni dom
ponedeljek 30.marec	19.30	dipl. bio. Tatjana Angerer Zdravilne rastline v vrtu	Rožek gasilski dom
sreda 1. april	19.30	DS Herbert Schiller Bojo naše odlake dražje od goriva (nem.)	Sele farna dvorana

17. Rožanski izobraževalni teden 1992

Z dnevom sadnega dre-
vja se je pretekli petek pri
Pušniku v Ločah začel 17.
Rožanski izobraževalni
teden 1992. V soboto je v
ljudski šoli v Kotmari vasi
o Škocjanskih jamah pre-
daval Bogdan Kladnik (na
sliki z ženo in predsedni-
kom SPD „Gorjanci“ inž.
Emilom Murijem). Dia-
predavanje je bilo izredno
zanimivo, saj je razkrilo
mnoge težko dostopne
skrivnosti slovenskega
krasa.

Slika: Franci Rulitz

Pliberška posojilnica največja v okviru Zveze-Bank

Pred nekaj dnevi je Posojilnica-Bank Pliberk izvedla svoj
redni občni zbor v gostišču Juenna v Čepičah. V pozdrav je
zadrušnikom zapel MoPZ Franc Leder-Lesičjak pod vod-
stvom Janeza Petjaka, poleg številnih članov pa je predsednik
upravnega odbora Lipej Kolenik lahko pozdravil vrsto častnih
gostov, od komunalnih politikov preko zastopnikov raznih
firm do predstavnikov kulturnih in športnih društev ter Ljub-
ljanske banke.

V poročilu je predsednik
upravnega odbora z zadovolj-
stvom ugotovil, da se je uspe-
šen razvoj zadnjih let nadalje-
val in v preteklem letu še
stopnjeval. Bilančna vsota je
narasla za 100 milijonov na
385 milijonov šilingov in
Posojilnica-Bank Pliberk
mora po predpisih zakona o
kreditnem gospodarstvu
bilanco prvič objaviti.

Predsednik je dobesedno
dejal: „Mislim, da številke
povejo svoje in da se nam ni
treba skrivati pred javnostjo.
Obratno: ponosni smo, da
lahko javnosti sporočimo, da
tudi slovenski zadrušniki
znajo poslovati na bančnem
področju.“

Zaradi uspešnega gospo-
darjenja je pliberška posojil-
nica razna društva v svojem
poslovnem okolju v različnih
oblikah podprla s skupnim
zneskom okroglo 500.000
šilingov.

Ob koncu svojega poročila
se je predsednik zahvalil
vsem, ki so prispevali k uspe-
hu. „Uspešen razvoj v prete-

Predsednik upravnega od-
bora Lipej Kolenik

klem letu nam ponovno nare-
kuje, da zastavimo nove na-
črte in cilje in z optimizmom
in samozavestjo nadaljujemo
z delom.“

Poročilo nadzornega od-
bora je podal njegov predse-
dnik Janez Apovnik. Bančno
nadzorstveno in revizijsko
poročilo je zbranim zadrušni-
kom posredoval revizor

Zveze slovenskih zadrug
Janko Oitzl.

Poslovodja dir. Jožko
Nachbar je navzočim obra-
ložil računski zaključek za
poslovno leto 1991 in ugotov-
il, da so bili na vseh področ-
jih izredni prirastki, kar je
deloma pogojeno z izredno
situacijo v Sloveniji, pred-
vsem pa je razveseljivo, da je
posojilnici v poslovnem oko-
liju uspelo pridobiti dodatne
tržne deleže.

Sto milijonov višjo bilan-
čno vsoto in eno milijardo več
prometa je uspelo obdelati
brez povečanja števila
nameščenov, kar se zelo pozi-
tivno izraža na stroškovni
postavki. Ker se tendenca
lanskega leta nadaljuje tudi
letos, bo Posojilnica-Bank
Pliberk pripravila načrte za
razširitev poslovnih prostoro-
v, ki naj bi jih realizirala v
letu 1993.

Članom, vlagateljem in
vsem poslovnim partnerjem
se je poslovodja zahvalil za
izkazano zaupanje in tudi
nadalje napovedal korektno
in gospodarno poslovno poli-
tiko.

Sledili so pozdravi častnih
gostov in predvsem izjavo
direktorja Zveze dipl. trg.
Joza Habernika, da je Poso-
jilnica-Bank Pliberk v letu
1991 postala največja posojil-
nica v okviru Zveze, so
zadrušniki sprejeli z velikim
zadoščenjem.

**Naročite
in širite
„Slovenski
vestnik“**

JEZIKOVNE POČITNICE

ponudba za otroke
od 10. do 16. leta

Novo mesto
od 19. 7. do 9. 8. 1992

„Jezikovne počitnice“, ki-
stanejo za tri tedensko
bivanje v Novem mestu –
3.800 šil. (in potni stroški),
nudi:

- * tri ure pouka dnevno
(razen v soboto in nede-
ljo);
- * skrbno izdelan učni pro-
gram, prirojen potrebam
otrok;
- * polno integracijo v
vestno izbrano družino z
otroki v isti starosti;
- * ves čas tečaja oskrbo in
pomoč našega spremlje-
valca;
- * spoznavanje dežele in
ljudi na kratkih izletih;
- * možnosti za šport in raz-
vedrilo, srečanje z mladimi

Če se zanimate za „Jez-
ikovne počitnice“, se
obrnite na Krščansko kul-
turno zvezo in zahtevajte
podrobnejše informacije.

Naslov: 10.-Oktober-
Str.25,9020Celovec,tele-
fon:0463/516243

Generalna revizija

30 let je brez večjih
popravl obratovala drav-
ska elektrarna v Kajzarah.
Torej je bil že čas za gene-
ralno revizijo, ki so jo v
preteklih tednih izvedli
inženirji svetovno znanega
podjetja. Obnovili so obe
glavni strojnici, vse ležaje
ter druge pomembne dele,
ki zagotavljajo obrato-
vanje elektrarne. Z gene-
ralno revizijo je zagotov-
ljeno, da bo elektrarna
tudi v prihodnjih deset-
letjih prispevala k pro-
izvodnji električnega toka
v Avstriji. Na sliki zgoraj
direktor Dravskih elek-
trarn dipl. inž. Schöfel-
bauer s sodelavci pri
ponovni vključitvi elek-
trarne v Kajzarah.

Kulturna zgodovina Vrbe na razglednicah

V zimskem vrtu novega vrbskega kazina so preteklo
sredo odprli zanimivo razstavo razglednic, propektov in
plakatov direktorja vrbskega turističnega urada dr.
Helge Glawischniga. Razstava je prva tozadevna doku-
mentacija kulturne zgodovine turizma v Vrbi in njeni
okolici, zajema pa časovno obdobje od leta 1892 do
druge svetovne vojne. Avtor razstave, ki je lansko leto
izdal knjigo z zbirko razglednic iz vse Koroške, je v raz-
stavi upošteval tudi tedanji slovenski element kraja in
okolice, saj je v njej več razglednic s slovenskimi „sporo-
čili“, med drugim tudi dvojezična razglednica z motivom
cerkve na Strmcu nad Vrbo. Razstava je odprta do 30.
marca 1992.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda, 25. 3. 19.30	v gostilni Kovač na Obirskem	Solarne naprave v lastni režiji – predavatelj: Armin Themessl	KIS
Sreda, 25. 3. 19.00	v kulturnem domu v Šentjakobu	Javna seja občinskega sveta	Občina Šentjakob v Rožu
Četrtek, 26. 3. 20.00	v KSČČ na Dunaju	Diskusijski večer s slovensko ambasadorico dr. Katjo Boh – temi: politične razmere v Sloveniji – odnos Slovenije do koroških Slovencev	KSŠŠ/D
Petek, 27. 3. 20.00	v farnem domu v Šentjakobu	Krčmarica Mirandolina (Carlo Goldoni) – gostuje: Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane, režija: Janez Mejač	SPZ, SPD Rož
Petek, 27. 3. 20.00	v domu umetnikov v Celovcu	Manfred Moser bere iz „Ohne Ende. Letzte Texte zu Robert Musil“ in iz „second land“	Umetniško društvo za Koroško
Petek, 27. 3. 16.00	v Domu v Tinjah	Seminar za pevce in zborovodje (nem.) – do 28. 3.	Dom v Tinjah
Petek, 27. 3. 19.30	v Domu v Tinjah	Dia-predavanje „ Nastanek in zdravljenje bron- hialne astme “ – predava: prim. doc. dr. Jana Furlan (Ljubljana)	Dom v Tinjah
Sobota, 28. 3. 19.30	v kulturnem domu v Šentprmožu	Krčmarica Mirandolina (Carlo Goldoni) – gostuje: Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane, režija: Janez Mejač	SPZ, SPD Danica
Sobota, 28. 3. 20.00	v gostilni Pichler v Kotmari vasi	Igra „ Marija Magdalena “ (F. X. Kroetz) – gostuje: SPD Gorjanci gledališka skupina SPD Radiše	
Sobota, 28. 3. 10.00	v Modestovem domu v Celovcu	Občni zbor društva prijateljev revije „Celovski zvon“	
Nedelja, 29. 3. 20.00	v farni cerkvi v Šentjakobu	Promocija križevega pota človeštva Valentina Omana	Župnišče Šentjakob
Nedelja, 29. 3. 19.30	v avli ljudske šole v Globasnici	Slavna otvoritev 20. Globoškega kulturne- ga tedna – koncert Slovenskega okteta	SKD Globasnica
Nedelja, 29. 3. 14.30	pri Korenu v Kajzarah	Južnotirolska politika o narodnih skupinah in družinska politika – predava: Rosa Franzelin, predsednica južnotirolskega deželne zbornice	Občinski list „Naša občina“
Nedelja, 29. 3. 19.30	v gostilni Kaiserhof na Bistrici na Zilji	Južnotirolska politika o narodnih skupinah in družinska politika – predava: Rosa Franzelin, predsednica južnotirolskega deželne zbornice	VS Straja vas in Bistrica na Zilji
Nedelja, 29. 3. po 1. maši	v farnem domu v Selah	Redni občni zbor podpornega društva proti požarnim škodam	
Nedelja, 29. 3. 19.30	v kulturnem domu v Dobri vasi	Igra „ Slehernik “ – nastopa: gledališka skupina SPD Borovlje	SPD Srce
Ponedeljek, 30. 3. 19.30	v Evropski hiši v Celovcu	Podelitev 2. Rizzijeve nagrade časnikarki Mariji ZSO in SPZ Halmer – slavnostna govornika: univ. prof. dr. Anton Pelinka in akademik Ciril Zlobec	
Torek, 31. 3.	v Domu v Tinjah	Podijska diskusija na temo: „ Das Fremde und das Eigene – Tuje in lastno – Diversi e smili “ – evropski izziv za izobraževanje odraslih v 90-ih letih; sodelujejo: dr. Peter Vencelj (Ljubljana), dr. Bruno Hospt (Južna Tirolska), dr. Peter Ambrozy (Celovec)	Dom v Tinjah

RAZSTAVE

TINJE

– Galerija Tinje – Oskar Rotovnik – OKI, oljnathe slike (do 29. 4.)

VRBA

– Casino, zimski vrt – Helge Glawitschnig : razstava razglednic in
plakatov o kulturni zgodovini vrbskega turizma (do 30. 3.)

„Krčmarica Mirandolina“

Ob koncu tedna se nam spet obeta zanimiv in razveseljiv gledališki dogodek. Na Koroškem, v Šentjakobu v petek ob 20. uri in v Šentprmožu v soboto ob 19.30, bo gostovalo Šentjakobsko gledališče iz Ljubljane z izvrstno komedijo Carla Goldonija Krčmarica Mirandolina.

Avtor se v svoji zelo spretno napisani komediji norčuje iz plemiške omejenosti in puhlosti, zmago pa pri-
sodi ljudskemu meščanskemu duhu.

Za brhko krčmarico Mirandolino se potegujejo obubožani, a napih-
njeni markiz, našopirjeni radodarni

grof in ženskomrzni vitez. Pametna Mirandolina ohrani svojo poštenost in čast in odloči po svoje.

Uprizoritev je spretno režiral in obogatil s plesom naš znanec Janez Mejač, strogi ljubljanski gledališki kritiki pa so jo ocenili zelo pozitivno. Krčmarica Mirandolina šteje med najbolj znana Goldonijeva dramska dela in sodi v zvrst italijanske comedie dell'arte. Žal je na slovenskih odrih igrana le poredko, zato je povabilo na predstavi še bolj upravičeno.

J.R.

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski
časopis
koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglaš/Anzeigen: Tarviser Straže 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Slovenijo in Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311123.

1. Sejem kruha v Kranju

Na osrednjem kranjskem trgu bo 4. in 5. aprila prireditve na prostem, ki so jo poimenovali Sejem kruha. To je prva taka prireditve v Kranju. Na sejmu bodo sodelovali obrtniki, peki, mlinarji, slaščičarji in drugi. Predstavili bodo trenutno ponudbo kruha, moke in slaščic ter tovrstno tradicijo pri Slovincih. Razstavljene izdelke bodo tudi prodajali.

POSOJILNICA – BANK BOROVLJE

**razpisuje delovno mesto
knjigovodje/kinje**

Zaželeni pogoji:

- absolvent/ka trgovske akademije ali gimnazije
- znanje slovenščine in nemščine
- praksa zaželeno

Nastop službe možen takoj!

Pismeno prošnjo ter življenjepis pošljite na
Posojilnico-Bank Borovlje,
Postgasse 4, 9170 Borovlje

Gledališče ob Dravi v Sele-Kotu, Žvabeku in pri Cingelcu

Ob koncu tedna bo novo-
ustanovljeno Gledališče
ob Dravi kar trikrat
nastopilo s svojo uspešno
komedijo
„Mož moje žene“

Predstave bodo:

v petek, 27. 3. ob 19.30
v ljudski šoli v Sele-Kotu;
v soboto, 28. 3. ob 19. uri
v farni dvorani v Žvabeku
in **v nedeljo, 29. 3.**
ob 14.30 pri Cingelcu na
Trati.

Vabljeni

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Sreda, 25. 3. Glasbena sredo
Večerna 21.05–22.00 „Koroška poje“ – Celovec

Četrtek, 26. 3. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 27. 3. Anton Nagele in njegova glasbena
zaprščina. (A. Feinig)

Sobota, 28. 3. „Od pesmi do pesmi – od srca do srca“

Nedelja, 29. 3. 6.30 – 7.00 Dobro jutro na Koroškem –
duhovna misel (msgr. Stanko Čegovnik)
18.10–18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 30. 3. Sveto pismo v zvočnih podobah –
zanimiva novost celovške Mohorjeve

Torek 31. 3. Partnerski magazin

TRIBUNA BRALCEV

P.n.
SLOVENSKI VESTNIKTarviserstr. 16
9020 KLAGENFURT/CELOVEČ

Blago ali človek?

Slovenski gospodarstveniki na Koroškem v neki tiskovni izjavi pozivajo mladino, naj si izbira ekonomsko izobrazbo. V „Dobrohotnem nasvetu“ dobesedno pišejo: „Dvojezični absolventi trgovskih šol so danes iskano blago.“ Blago? Niti eden od 24 podpisanih podjetnikov se bržkone ni spotaknil ob besedi „blago“. Blago pač zame pomeni potrošno blago, torej mrtvo stvar, katero rabimo, porabimo in jo končno – izrabljeno – odvržemo na smetišče! Sicer ponekod na kmetih tudi živa bitja, namreč živino, imenujejo „blago“; to bi kazalo na to, da se ti gospodje še niso docela odtujili svojemu kmečkemu poreklu. Zdaj mi bo nekdo očital, da „blago“ tudi nekaj označi, kar imenujejo Nemci „Gut“, toda tudi ta vrsta blaga

pomeni „imetje“ („Hab und Gut“). Ali torej podjetniki smatrajo sodelavce za „imetje“ (podobno tistim zdravnikom, ki bolnike imenujejo „Patientengut“, ali tistim polbogovom v šolskih pisarnah, ki otroke označujejo kot „Schülergut“)? To, kar pač delojemalci za podjetja res pomenijo, namreč nekaj dragocene (v vzvišenem pomenu besede „Gut“), bi morali imenovati „dobrina“. Ne morem se znebiti hude misli, da se je nekaterim gospodarstvenikom pojem „blago“ že tako vcepil v podzavest, da so na besedo „človek“ že čisto pozabili! Kaj torej iščejo šefi Mohorjeve, Zveze, Elana, Rutar-Centra, zadrug, posojilnic in drugih Im-ex-trans-car-interfirm? Izobražene „ljudi“ ali mlado in sveže „blago“?

Hermann Fritz, Arnoldstein/
Podklošter

Omanova umetnost – strašilo za otroke?

Opombi občinske odbornice celovške FPÖ Lore Willner, da so Omanove slike strašilo za otroke in da jih je zato potrebno odstraniti iz vseh javnih prostorov, ki so dostopni tudi otrokom, moram ugovarjati.

Če bi dosledno sledili tej zahtevi, bi morali tudi v šolski kapeli dijaškega doma na Plešivcu prebeliti freske, ki tudi zunaj meja naše dežele zbujajo občudovanje. Pa tudi v cerkvah (v Oberwartu in Šentjakobu v Rožu) bi morali otrokom prepovedati vstop zaradi Omanovih fresk. Posvariti pa bi morali še tiste, ki pod Omanovim vodstvom

prirejajo na Rebrci otroški slikarski teden.

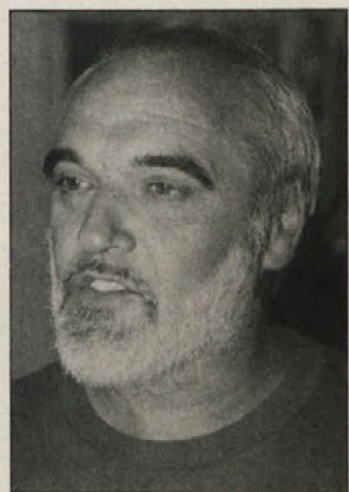
Gospe Willner, ki jo očitno skrbi duševno zdravje koroških otrok, priporočamo, naj od 27. julija do 1. avgusta obišče poletno prireditev na Rebrci in se prepusti navdušenosti „mladih slikarjev“.

S tem dejanjem bi mnogim odvzela strah zaradi svoje opombe, v kateri zvenijo tudi izkušnje temnih časov. Takrat so najprej odstranili slike, zatem pa so izginili tudi umetniki.

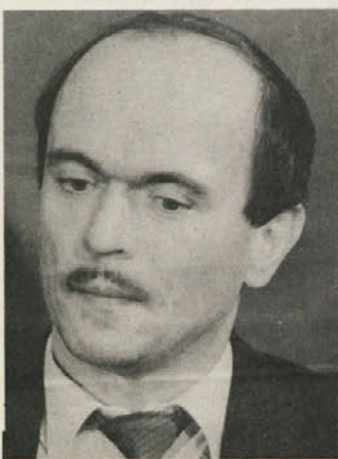
Dr. Andrej Kajžnik, predsednik Omanove ustanove

Zastrupitve nad milijon otrok!

Lani se je v ZDA zastrupilo več kot milijon otrok. Zastrupitve je povzročilo predvsem nepravilno shranjevanje kemikalij v gospodinjstvih in različnih zdravil, ki so bila v dosegu otrok. Večino otrok, ki so se tako ali drugače zastrupili, so s hitro zdravniško pomočjo rešili, vendar pa organizacija staršev vse poziva k večji previdnosti.

Slikar Valentin Oman

Drnovšek novi predsednik LDS

LJUBLJANA, (STA). – Delegati drugega kongresa Liberalno-demokratske stranke, ki je preteklo soboto potekal v ljubljanskem Cankarjevem domu, so za novega predsednika stranke izvolili dr. Janeza Drnovška (slika zgoraj), za podpredsednike pa Viko Potočnik, dr. Bogomirja Kovača, Jašo L. Zlobca in Edvarda Ovna, generalni sekretar stranke je postal Gregor Golobič.

Bivši predsednik stranke Jožef Školč je v svojem nastopu med drugim dejal, da se čas političnih iger še ni iztekkel in da lahko retoriki 45 let prištejemo tudi zadnji dve leti parlamentarne demokracije. Zavzel se je za nove volitve in ustrezno vlado.

Delegate kongresa so pozdravili številni predstavniki slovenskega političnega življenja ter gostje iz bivših jugoslovanskih republik. V imenu ZSO je na kongresu spregovoril njen predsednik dr. Marjan Sturm.

Novoizvoljeni predsednik LDS dr. Janez Drnovšek se je v svojem nastopu in kasneje na novinarski konferenci zavzel za volitve, na katerih bodo lahko državljani Slovenije sami povedali, komu zaupajo razvoj v nadaljnjem štiri-letnem mandatu. LDS je na volitve pripravljena, največ pozornosti pa bo namenila gospodarskemu programu. LDS je del odgovornosti pripravljena prevzeti še pred volitvami in sicer na osnovi povezovanja sredinskih strank.

SLOVENSKA
ŠTUDIJSKA
KNJIŽNICASlovenska študijska knjižnica
Mikschallee 4
9020 Celovec

TURISTIČNI VODNIKI

1) Reiseland **Frankreich** : ein Reiseführer. – [Sonderausgabe]. – Klagenfurt : Isis Verlag AG : HAGO GmbH, 1991. – 294 str. : barvne ilustr.

2) Reiseland **Italien** : ein Reiseführer. – [Sonderausgabe]. – Klagenfurt : Isis Verlag AG : HAGO GmbH, 1991. – 294 str. : barvne ilustr.

3) Reiseland **Spanien** : ein Reiseführer. – [Sonderausgabe]. – Klagenfurt : Isis Verlag AG : HAGO GmbH, 1991. – 294 str. : barvne ilustr.

4) **Indien** : Geschichte und Kultur : Reiseinformation. – München : Nelles Verlag, 1990. – 256 str. : barvne ilustr.

5) **Thailand** : Geschichte und Kultur : Reiseziele : Reiseinformationen : München : Nelles Verlag, 1990. – 256 str. : barvne ilustr.

MATEMATIČNE IGRE
in NALOGE
ZA RAZVEDRILO

1) **Curran, s & Ray Curran**, Igre, grafika in zvoki : kratka zgodovina računalniških iger. – Lj. : Delavska enotnost, 1985. – 118 str. : ilustr.

2) **Gardner Martin**, Aha! Pa te imam : paradoksi za napenjanje možganov. – [1. nat.]. Lj. : Državna založba Slovenije, 1988. – 227 str. : ilustr.

3) **Kordemskij, B.A.** Matematične uganke : Naloge za zabavo. – 1. izid. – Lj. : Državna založba Slovenije, 1991. – 238 str. : ilustr. – (Zbirka Z logiko v leto 2000)

4) **Perške J.P.** Moja zabavna matematika : matematične in sprostitvene igrice. – Lj. : Mladinska knjiga, 1991. – 179 str. : ilustr.

5) **Shasha D.** : Zagonetne dogodivščine Dr. Ecce : zanimive dogodivščine ugankarskega detektiva. – [1. natis]. – Lj. : Državna založba Slovenije, 1990. – 183 str. : ilustr.

Več žensk
v župnijskih
svetih

Po (še neuradnih) rezultatih volitev župnijskih svetov v krški škofiji, ki so bile preteklo nedeljo, se je odstotek žensk ponovno zvišal, volilna udeležba pa je spet upadla, saj se je volitev udeležil komaj vsak tretji katoličan.

Od 285.342 volilnih upravičencev je glasovnico oddalo 89.090 (31,22%), izvoljenih pa je bilo 2053 kandidatov, od tega 1250 moških (60,89%) in 803 ženske (39,11%), 741 kandidat in kandidatov pa je bilo izvoljenih prvič.

V dvojezičnih dekanijah (vključno Škofije in Hodiše) je od 72.810 volilnih upravičencev glasovalo 22.659 (32,12%), izvoljenih pa je bilo 639 kandidatov, od tega 393 (61,86%) moških in 246 (38,41%) žensk. Prvič v teh dekanijah izvoljenih kandidat oz. kandidatov je 242 (38,11%).

Naša pesem
v Mariboru

Osrednje slovensko zborovsko tekmovanje Naša pesem '92 bo od 10. do 12. aprila v Mariboru. V prvem krogu, ki pravzaprav pomeni nacionalno tekmovanje, se ga bo udeležilo 16 moških, ženskih in mešanih zborov iz Ajdovščine, Celja, Domžal, Ljubljane, Maribora, Kranja, Šoštanj, Trebnjega, Velenja in Vrhnike. V drugem krogu pa se bodo izbranim slovenskim pridružili še zbori iz Gradca, Tallinna (Estonija), Zagreba, Rige (Latvija) in Nižnjega Novograda (Ruska federacija) ter najboljša iz NP 1990, MePZ Obala iz Kopra in Vokalna skupine Ave, Ljubljana.

Bienalno slovensko tekmovanje letos torej prerašča svoje dosedanje okvire in prvič postaja mednarodna zborovska prireditev. Število sodelujočih zborov od drugod je videti skromno, potrjuje pa velik ugled, ki so ga slovenski zbori na mednarodni glasbeni sceni pridobili z dosežki na tradicionalnih mednarodnih festivalih in tekmovanjih, in pomeni veliko priznanje organizatorjem (ZKOS/Slovenski pevski zvezi in ZKO Maribor).

ŠAHOVSKA RUBRIKA

Spodnja liga-zahod

1. SC Šmohor I	46
2. Bodendorf/Lands.	45
3. SŠZ Carimpej I	42
4. SG Spittal II	39,5
5. Bad Bleiberg I	37
6. Kötschach-M. I	36,5
7. Weitensfeld I	32,5
8. Obervellach I	26
9. SC Gnesau I	24,5
10. Činovce/B. III	21
11. Sveče/Bistrica	18
12. Radenthein	16

Spodnja liga-vzhod

1. Gospa Sveta I	50
2. Velikovec I	48
3. SG ASK/KSV III	39,5
4. Magistrat II	34,5
5. SG Wolfsberg III	33,5
6. Moosburg I	29
7. WAC I	29
8. BSG Raiffeisen	27,5
9. SV Eitweg I	27
10. SŠK "Obir" I	25,5
11. Frantschach	23
12. Šentandraž	17,5

1. razred-vzhod

1. Gospa Sveta II	39,5
2. SCA Šentvid II	39
3. DG Liebenfels	32,5
4. SG ASK/KSV IV	31,5
5. Semmelrock II	29
6. Magistrat III	29
7. SG Wolfsberg IV	24,5
8. SŠZ Posojilnica II	23
9. WSG Wietersdorf	17
10. SK Wölfnitz	15

Franci Rulir

Rešitev prejšnje križanke

◆	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N
1	///	D	A	K	T	I	L	///	///	///	S	R	P	///
2	///	E	L	O	I	S	E	///	M	O	T	O	R	///
3	///	S	T	R	N	A	D	///	O	T	R	D	E	K
4	K	A	R	E	///	K	A	S	I	O	P	E	J	A
5	V	N	U	K	///	///	///	K	R	///	N	O	E	L
6	O	T	I	T	I	S	///	R	A	L	O	///	M	I
7	T	I	S	O	V	I	N	A	///	E	S	S	E	N
8	A	S	T	R	O	N	O	M	///	A	T	I	K	A

Sodnik je premagal Bilčovs...

Vetrinj – Bilčovs 1:0 (0:0)

Ne igralci, ampak „mož v črnem“ je v soboto odločil prvenstveno nogometno tekmo v spodnji ligi-vzhod med Vetrinjem in Bilčovsom. Igralci trenerja Sigija Hobla so v 85. minuti dosegli regularen zadetek, toda sodnik Kandolf ga je razveljavil, ker je bilčovski igralec baje napravil prekršek nad vratarjem. Protesti Bilčovščanov so bili zaman, Kandolf se je celo „revanširal“ in v 89. minuti pokazal na belo točko v kazenskem prostoru Bilčovščanov. Vetrinj je enkratno priložnost seveda izkoristil in zmagal z 1:0.

Prihodnji vikend igra Bilčovs v gosteh v Liebenfelsu, svoj prvi prvenstveni nastop pa imajo tudi igralci iz Železne Kaple. Igrajo proti Šentandražu, cilj pa je osvojitve točke, nam je povedal trener Jože Fera.

Spodnja liga-vzhod

1. Velikovec	15	10	3	2	20:9	23
2. Vetrinj	15	8	5	2	21:12	21
3. Železnica	15	6	7	2	25:12	19
4. Železna Kapla	15	7	3	5	26:15	17
5. ATUS B.	15	6	4	5	22:18	16
6. Šentandraž	15	5	5	5	19:16	15
7. Mostič	15	4	6	5	18:17	14
8. Bilčovs	14	5	4	5	14:18	14
9. Oberglan	15	4	5	6	18:23	13
10. Sittersdorf	15	4	5	6	15:20	13
11. Kotmara vas	15	5	2	8	23:23	12
12. St. Leonhard	14	4	4	6	13:25	12
13. ASV Celovec	15	2	7	6	23:32	11
14. Liebenfels	15	2	4	9	12:29	8

KOROŠKA LIGA

SAK – TSU Matrei 2:1 (0:0)

Trnja vas, 300 gledalcev, sodnik mag. Fera (povprečen); postava SAK: Preschern; Savič, Cvetko, Pappler, Kreutz; M. Sadjak, Galo, Blažej, dr. Ramšak; Lippusch, Hober. Postava Matreia: Walcher; Panzl; Hanser, Brunner (84. Resinger), Wibmer; H. Bajič, W. Bajič, Mattersberger (65. Weber), Hopfgartner, Niederegger, Steiner. Gola za SAK: Manfred Hober (55.), Marjan Sadjak (56.); gol za Matrei: Niederegger (60.).

Ostali rezultati: Treibach – Pliberk 1:1 (0:0), Lienz – Trg 0:2 (0:1), Lendorf – Mölltal 1:1 (1:1), Wietersdorf – Šentvid 3:1 (3:1), ASK Celovec – Klopini 1:1 (1:1), ATSV Wolfsberg – Breže 1:0 (0:0), VSV/Beljak – WAC 1:1 (0:1).

Lista strelcev (koroška liga)

12 golov: Pirker (Wietersdorf);
11 golov: Paulitsch (Breže);
9 golov: Urschitz (SAK);
8 golov: Hober (SAK), A. Par (Treibach)
7 golov: Lippusch (SAK).

Koroška liga

1. SAK	17	9	8	0	37:10	26
2. Wietersdorf	17	11	2	4	31:19	24
3. Pliberk	17	7	6	4	26:19	20
4. Trg	17	8	4	5	20:15	20
5. Lienz	17	8	4	5	21:19	20
6. WAC	17	7	5	5	30:16	19
7. Matrei	17	6	7	4	22:18	19
8. Treibach	17	7	5	5	25:22	19
9. Šentvid	17	7	3	7	24:19	17
10. Breže	17	7	2	8	31:28	16
11. Wolfsberg	17	5	6	6	21:26	16
12. Mölltal	17	5	4	8	16:16	14
13. Beljak	17	4	4	9	14:18	12
14. Lendorf	17	5	2	10	20:36	12
15. ASK	17	2	7	8	12:28	11
16. Klopini	17	0	7	10	12:33	7

Lippusch v dvoboju z branilcem Matreia Helmutom Bajičem (levo). Slika zgoraj: novi igralec SAK Andi Cvetko je svojo prvi nastop dobro opravil. Slika: Franci Rulitz

V dveh minutah do zmage!

Uspešen start: SAK premagal Matrei z 2:1 (0:0)

Nogometaši SAK so uspešno začeli vigredno sezono prvenstva v koroški ligi. Pred 300 gledalci so v soboto v Trnji vasi zaluzeno premagali Matrei z 2:1 (0:0), zmago pa sta zagotovila Manfred Hober in „terminator“ Marjan Sadjak z dvema streloma v 55. in 56. minuti. SAK še naprej vodi z dvema točkama prednosti pred Wietersdorfom (3:1 proti Šentvidu) in šestimi točkami pred Pliberkom (1:1 v Traibachu).

Piše IVAN LUKAN

Prva prvenstvena tekma sicer ni dosegla visoke ravni, tokrat je bila pomembna zmaga, saj so najhujši tekmeči samo čakali na neuspešen start velikega favorita za naslov koroškega prvaka.

Tener in igralec dr. Ivan Ramšak v prvi tekmi ni imel na razpolago močnega napadalca Urschitza (poškodovan) in branilca Franca Sadjaka (7. rumeni karton), prvič pa je igral Andi Cvetko, ki je svojo nalogo odlično opravil.

SAK bi tekmo lahko odločil že v prvem polčasu, toda napadalci iz štirih lepih priložnostih niso uspeli niti enkrat zatresti nasprotnikove mreže. Najboljše priložnosti so napravili Lippusch, Hober in Marjan Sadjak, nasprotnik pa se ni niti enkrat nevarno pojavil pred Prešernovimi vrati.

Takoj v začetku drugega polčasa pa si je SAK zagotovil zmago. Manfred Hober je v 55. minuti s silovitim prostim strelom iz 20 metrov prema-

gal dobrega vratarja Walcherja, le minuto kasneje pa je Marjan Sadjak izkoristil napako Matreia v kazenskem prostoru in zvišal na 2:0.

SAK v tej fazi ni nadaljeval z ofenzivno igro; – Matrei je tako samo pet minut kasneje po lepi akciji znižal na 1:2. V zadnjih 25 minutah je SAK le še branil rezultat, v strahu pred nadaljnjim zadetkom gostov pa so slovenski nogometaši pozabili na svoje znanje.

Trener Ivan Ramšak po tekmi: „Pomembna je bila zmaga in dve točki, po zadetku Matreia se je moštvo očitno spomnilo lanskoletnega 3:3 in zato igralo predvsem defenzivno. Tekma proti WAC v soboto bo drugačna, naš cilj pa je neodločen rezultat“.

ŠK Dob je izkoristil zadnjo priložnost!

Odbojkarji Športnega kluba Dob so v kvalifikacijski tekmi za vstop v zvezno ligo izkoristili zadnjo priložnost! Igralci trenerja Goloba so prepričljivo premagali nasprotnika iz Innsbrucka s 3:0 in se tako spet uvrstili na četrto mesto, ki naj bi zadostovalo za uvrstitev med najboljša moštva v Avstriji. Usoda Dobjanov bo znana že prihodnjo soboto, ko bo moštvo v Celovcu nastopilo proti vodečemu Hypo VBK, ki si je (na srečo) že zagotovil prvo mesto na lestvici. Kljub temu je pričakovati napet koroški derbi, Dobljani pa bodo morali napeti vse sile, da bodo uspešno opravili odločilni izpit. Igra je ob 14. uri v hali ob Šentruperški cesti, igralci in funkcionarji Doba pa pričakujejo čim več svojih navijačev.

Uspešne odbojkarice slovenske gimnazije

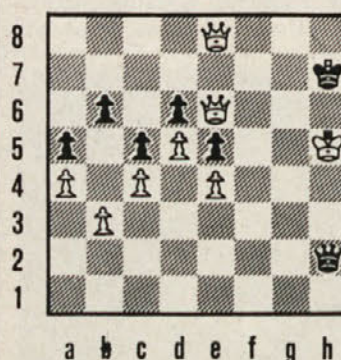
Uspešne odbojkarice

Mlade odbojkarice ZG in ZRG za Slovence so bile v letošnjem deželnem šolskem tekmovanju spet izredno uspešne. Ob koncu februarja je slovenska ekipa, ki jo vodi mag. Magda Errenst, osvojila naslov deželnih prvakinja in se nato od 8. do 11. t. m. udeležila državnega prvenstva v Hartbergu na Štajerskem. Čeprav so tam dosegle „samo“ 8. mesto, pa so zaradi izredno dobrega vzdušja in kolegijske pri trenerjih in odbojgarskih strokovnjakih

zapustile najboljši vtis. Igralka Monika Matschnig je prejela celo priznanje za najboljši športni uspeh in za izredno tovarištvo.

V ekipi so igrale: Monika Matschnig, za katero pravijo, da je največji koroški talent in igra v ekipi ATSC v državni in celo v nacionalni ligi, Martina Travnik, prav tako igralka ATSC, Sonja Hribar, Marija Malle in Marija Čertou, vse tri stalne igralko v šolski ligi, rezervne igralko pa so bile Irina Kert, Mateja Kert in Irina Kristof.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

Šahovska naloga št. 96

Möhring + Kaikamadzov
Nemčija 1991

Na šahovnicah se pojavljajo presenetljive, neverjetne pozicije. Ena takih je na diagramu. Beli ima na šahovnici kar dve dami, vendar pa tudi na robu šahovnice nezaščite-

nega kralja. Črni mu zato upravičeno grozi z večnim šahom. Ali beli, ki je na potezi, lahko to prepreči?

Rešitev naloge št. 95

Zviti Marshall je predvidel skrito pot do remija in odigral 1.Th6! Beli brani kmeta h7, obenem pa usmerja črno trdnjavo iz pete na šesto vrsto. 1...Th6: Na vsa druga nadaljevanja črnega se beli kmet spremeni v damo in matira črnega kralja na osmi vrsti. 2.h8D+ Tudi drugo žrtev mora črni sprejeti 2...Th8: No sedaj pa je prebrisani Marshall s potezo 3.b5!! patiral svojega kralja! Črni kljub veliki materialni prednosti ne more zmagati in partija je remi!

SŠZ I: v soboto zares!

Prva šahovska ekipa Slovenske športne zveze/Carimpex igra prihodnjo soboto ob 15. uri pri Korenu v Kajzazah predodločilno tekmo za naslov prvaka v koroški spodnji ligi-zahod in s tem tudi za podvig v koroško ligo. Njen nasprotnik je vodeči na lestvici Šmohor, ki ima trenutno štiri točke prednosti pred slovenskimi šahisti. Cilj je torej zmaga z najmanj dvema toč-

kama prednosti, v preostalih dveh kolih pa bi slovenski šahisti morali visoko premagati Weitensfeld ter v zadnjem kolu trenutno drugouvrščeno moštvo Bodensdorf/Landskron. Ob vsem tem pa je odločilnega pomena medsebojna tekma Šmohor – Bodensdorf v predzadnjem kolu, saj bi tesen rezultat bistveno izboljšal možnosti slovenskih šahistov.